

บทที่ ๕

สถานภาพและบทบาททางสังคมของสตรีไทย

ลักษณะทั่วไปของประชากร

ลักษณะประชากรสตรีในสังคมไทยโดยทั่วไป จากการสำรวจสำมะโนประชากรครั้งสุดท้ายในปี ๒๕๑๓ ปรากฏว่าอัตราส่วนประชากรเพศหญิงมีอัตราส่วนสูงกว่าประชากรเพศชายทั่วราชอาณาจักร รวมทั้งในและนอกเขตเทศบาลด้วย ยกเว้นในเขตเทศบาลเมืองเพียงเขตเดียวที่อัตราส่วนเพศชายมีอัตราสูงกว่าเพศหญิงดังที่ได้เสนออัตราส่วนเพศชายหญิงไว้ในตารางที่ ๕ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๕ สำมะโนประชากรทั่วราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๑๓ จำแนกตามเขตเทศบาลและเพศชายหญิง

เขต	รวม	ชาย	หญิง
ทั่วราชอาณาจักร	๑๐๐.๐	๘๕.๓	๕๐.๕
ในเขตเทศบาล	๑๓.๖	๑๓.๕	๑๓.๘
เทศบาลนคร	๓.๕	๓.๘	๓.๖
เทศบาลเมือง	๕.๘	๕.๘	๕.๓
เทศบาลตำบล	๐.๕	๐.๕	๐.๕
นอกเขตเทศบาล	๘๖.๖	๘๖.๖	๘๖.๖

ลักษณะประชากรสตรีในสังคมไทยมีอัตราส่วนสูงกว่าประชากรเพศชายเรื่อยมา ในปี ๒๕๑๓ ก็เช่นเดียวกัน เพศหญิงมีอัตราส่วนสูงกว่าเพศชายทั้งในเขตเทศบาลนครกรุงเทพฯ

^๑ Sidney Golostein. The Demography Of Bangkok: A Case Study Of Differentials Between City And Rural Population. Table IO.

เขตเมืองอื่น ๆ ที่ไม่ทำเกษตร เขตชนบทที่ไม่ทำเกษตรและเขตชนบทที่ทำเกษตร ในปี ๒๕๑๒ ลักษณะประชากรหญิงจากการศึกษาก็พบว่ามียุทธศาสตร์ส่วนสูงกว่าประชากรชายในเขตชนบท เขตเมืองต่างจังหวัดและเขตกรุงเทพฯ-ธนบุรี นับว่าประชากรหญิงมีความสำคัญในการศึกษามากเพราะ เป็นประชากรส่วนใหญ่ของสังคมไทยตลอดเวลาที่ผ่านมา

สตรีไทยซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ ได้เข้าไปมีบทบาทอย่างสำคัญทางด้านการศึกษาทางการอาชีพ และทางด้านการเมือง ดังจะได้ทำการศึกษาด้านภาพและบทบาทของสตรีทางด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

สถานภาพและบทบาทของสตรีทางด้านการศึกษา

สตรีในสังคมไทยได้เข้าไปมีบทบาททางด้านการศึกษาเพิ่มขึ้นอย่างมากมาในปัจจุบัน ทั้งนี้เพราะค่านิยมยกย่องเพศหญิงในสังคมไทยทำให้สตรีสามารถเข้ารับการศึกษาอย่างกว้างขวางเรื่อยมาในหลายสาขาวิชาการในสังคมไทย

ถึงแม้ว่าสังคมไทยจะยอมรับบทบาททางการศึกษาของสตรี แต่ลักษณะสังคมไทยโดยทั่วไปในปัจจุบันยังเป็นสังคมชนบทแบบเกษตรกรรม ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพทำงานในไร่ นา ระดับการศึกษาโดยเฉพาะระดับการศึกษาของสตรียังมีระดับการศึกษาต่ำ อันเป็นลักษณะของประชากรในประเทศเกษตรกรรมหลายประเทศในปัจจุบัน เมื่อเปรียบเทียบกับระดับการศึกษาของประชากรในประเทศอุตสาหกรรมอื่น ๆ สตรีในสังคมชนบทเกษตรกรรมต้องออกจากโรงเรียนตั้งแต่อายุน้อยมาช่วยบิดามารดาทำงานอาชีพและแต่งงานไปในที่สุด ทั้งนี้เพราะต้องการแรงงานเพศชายมาช่วยทำงานในไร่นา

สตรีไทยเท่าที่มีการสำรวจในปี ๒๕๑๐ เป็นต้นมา กิ่งที่ได้เสนอตัวเลขในตารางที่ ๕. เปรียบเทียบกับสตรีไทยในปี ๒๕๐๓ สตรีที่เป็นผู้อ่านออกเขียนได้ในอัตราสูงขึ้นในทุกช่วงอายุ แสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงบทบาททางการศึกษาของสตรีไทยตั้งแต่อดีตจนถึง

ตารางที่ ๕ อัตราส่วนร้อยละของสตรีไทยอายุ ๑๐ ปีขึ้นไปที่สามารถออกเขียนได้ จำแนกตามหมวดอายุ ปีสามโน ๒๔๕๐ และ ๒๕๐๓

หมวดอายุ	พ.ศ. ๒๔๕๐	พ.ศ. ๒๕๐๓
รวมยอด	๔๐.๑	๖๑.๐
๑๐-๑๔	๖๐.๓	๘๔.๘
๑๕-๑๙	๓๕.๓	๘๕.๘
๒๐-๒๔	๔๖.๐	๗๕.๔
๒๕-๒๙	๓๙.๓	๗๕.๐
๓๐-๓๔	๒๙.๖	๗๐.๓
๓๕-๓๙	๑๙.๔	๕๑.๓
๔๐-๔๔	๑๑.๘	๓๓.๕
๔๕-๔๙	๙.๐	๒๕.๙
๕๐-๕๔	๗.๐	๑๓.๐
๕๕-๕๙	๕.๗	๙.๐
๖๐-๖๔	๔.๖	๗.๔
๖๕ ปีขึ้นไป	-	๖.๕
ไม่ทราบ	๒๔.๖	๓๕.๑

ที่มาของข้อมูล รายงานสามะโนประชากร พ.ศ. ๒๔๕๐ กระทรวงมหาดไทย
รายงานสามะโนประชากร พ.ศ. ๒๕๐๓ สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี-มนตรี

ตารางที่ ๖ อัตราส่วนร้อยละของสตรีอายุ ๑๐ ปีขึ้นไปที่สามารถออกเขียนได้ จำแนกตามหมวดอายุ
ในและนอกเขตเทศบาล ทวีราชอาณาจักร

หมวดอายุ	ทวีราชอาณาจักร	ในเขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล
รวม	๗๔.๘	๘๔.๔	๗๓.๒
๑๐-๑๔	๕๔.๑	๕๖.๖	๕๓.๘
๑๕-๑๙	๕๒.๘	๕๖.๔	๕๒.๒
๒๐-๒๔	๕๐.๗	๕๕.๖	๔๙.๐
๒๕-๒๙	๔๖.๑	๕๒.๕	๔๔.๘
๓๐-๓๔	๔๐.๑	๔๗.๑	๓๘.๘
๓๕-๓๙	๓๗.๕	๔๔.๘	๓๖.๔
๔๐-๔๔	๖๘.๘	๘๑.๘	๖๖.๗
๔๕-๔๙	๔๙.๖	๗๑.๔	๔๖.๔
๕๐-๕๔	๓๒.๘	๕๖.๑	๒๙.๒
๕๕-๕๙	๒๕.๘	๔๗.๘	๒๒.๔
๖๐-๖๔	๑๓.๒	๓๖.๔	๙.๘
๖๕-๖๙	๑๐.๕	๓๑.๔	๗.๔
๗๐ ปีขึ้นไป	๘.๑	๒๕.๔	๕.๔

ที่มาของข้อมูล. สำนักงานสถิติแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี. การสำรวจสำมะโนประชากร
ทวีราชอาณาจักรไทย ๒๕๑๓.

ปัจจุบัน สตรีมีความกระตือรือร้นเข้ารับการศึกษาในโรงเรียนมากขึ้น จนเป็นผู้สามารถอ่านออกเขียนได้ในอัตราสูงในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา การสำรวจสำมะโนประชากรครั้งสุดท้ายในปี ๒๕๑๓ สตรีได้รับการศึกษาในโรงเรียนมากขึ้น และเป็นผู้อ่านออกเขียนได้เพิ่มขึ้นจากปี ๒๔๕๐ เกือบเท่าตัวจะเห็นได้จากตัวเลขที่ปรากฏในตารางที่ ๖

ระดับการศึกษาของสตรีไทยเปรียบเทียบระหว่างปี ๒๔๕๐ กับในปี ๒๕๑๓ สตรีไทยมีระดับการศึกษาสูงขึ้นโดยเฉพาะระดับมัธยมศึกษา ส่วนระดับอุดมศึกษาเพิ่มขึ้นบ้าง แต่ก็ยังนับว่าน้อยมาก แต่อย่างไรก็ดีระดับการศึกษาของสตรีไทยก็เรียกว่าสูงขึ้นกว่าในสมัยก่อนจะเห็นได้จากตารางที่ ๗ เปรียบเทียบให้เห็นการเปลี่ยนแปลงในบทบาททางการศึกษาของสตรีที่สูงขึ้น

ตารางที่ ๗ อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่สำเร็จการศึกษาระดับต่าง ๆ เปรียบเทียบระหว่างปี ๒๔๕๐ กับ ปี ๒๕๑๓.

ระดับการศึกษา	พ.ศ. ๒๔๕๐	พ.ศ. ๒๕๑๓.
ระดับประถมศึกษา	๕๗.๓%	๕๑.๕%
ระดับมัธยมศึกษา	๕.๓	๕.๑
ระดับอุดมศึกษา	๐.๓	๐.๗

ปัจจัยความแตกต่างสภาพแวดล้อมที่เป็นเขตเมืองและเขตชนบทเป็นสาเหตุสำคัญ ทำให้ระดับการศึกษาของสตรีไทยมีความแตกต่างกันไปควย จากการสำรวจสำมะโนประชากรครั้งสุดท้ายในปี ๒๕๑๓ สตรีในเขตเมืองมีอัตราผู้อ่านออกเขียนได้สูงกว่าสตรีในเขตชนบท ดังที่ปรากฏในตารางที่ ๖ สตรีในเขตเมืองมีอัตราผู้อ่านออกเขียนได้สูงกว่าสตรีในเขตชนบททุกช่วงอายุเช่นเดียวกัน แสดงให้เห็นความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด เพราะเขตเมืองเป็นที่ตั้งของโรงเรียนประจำจังหวัด หรือประจำอำเภอ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นที่ตั้งของ

ตารางที่ ๘ สตรีอายุ ๑๖ ปีขึ้นไป จำแนกตามชั้นที่เรียนสำเร็จ ในและนอกเขตเทศบาลที่วิราชอาณาจักร ๒๕๑๓

ชั้นที่เรียนสำเร็จ	ที่วิราชอาณาจักร	ในเขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล
รวม	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐
ระดับประถมศึกษา	๕๑.๕	๕๓.๒	๕๕.๕
ประถมศึกษาสายสามัญ	๕๑.๕	๕๓.๒	๕๕.๕
ประถมศึกษาสายอาชีพ	๐.๐๑	๐.๐๒	๐.๐๐๕
ระดับมัธยมศึกษา	๕.๑	๑๔.๕	๒.๕
มัธยมศึกษาสายสามัญ	๔.๒	๑๕.๕	๒.๐
มัธยมศึกษาสายอาชีพ	๐.๖	๒.๓	๐.๒
มัธยมศึกษาสายฝึกหัดครู	๐.๓	๐.๗	๐.๒
ระดับมหาวิทยาลัย	๐.๗	๓.๓	๐.๒
มหาวิทยาลัยสายสามัญ	๐.๔	๑.๘	๐.๑
มหาวิทยาลัยสายอาชีพ	๐.๑	๐.๖	๐.๐๐๒
มหาวิทยาลัยสายฝึกหัดครู	๐.๒	๐.๙	๐.๑

ที่มาของข้อมูล: สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี้ การสำรวจสำมะโนประชากร ๒๕๑๓

สถานบันการศึกษาชั้นสูง ทำให้เด็กหญิงที่ต้องการจะเรียนหนังสือต้องอพยพเข้าเมืองเพื่อศึกษา
ในโรงเรียนระดับสูงต่อไป ส่วนพวกที่ไม่ต้องการศึกษาต่อหลังจากจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา
ประถมศึกษาก็ยังคงอยู่กับบ้าน ช่วยครอบครัวประกอบอาชีพเกษตรกรรมต่อไปและแต่งงาน
ไปในที่สุด สตรีในเขตเทศบาลหรือในเขตเมืองจึงมีอัตราผู้อ่านออกเขียนได้สูงกว่าสตรีในเขต
ชนบทเนื่องจากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น

การสำรวจสำมะโนประชากรครั้งสุดท้ายในปี ๒๕๑๓ ปรากฏว่าระดับการศึกษาของ
สตรีในเขตเมืองมีระดับการศึกษาสูงกว่าสตรีในเขตชนบทมาก ดังที่ปรากฏในตารางที่ ๘ สตรี
ในเขตเมืองเรียนจบระดับมัธยมศึกษาถึงร้อยละ ๑๘.๘ ในขณะที่สตรีในเขตชนบทเรียนจบระ
ดับมัธยมศึกษาเพียงร้อยละ ๒.๕ เท่านั้น ในระดับอุดมศึกษาหรือระดับมหาวิทยาลัยสตรีในเขต
เมืองจบระดับนี้ถึงร้อยละ ๓.๓ ส่วนสตรีในเขตชนบทมีโอกาสเรียนจบระดับอุดมศึกษาเพียง
ร้อยละ ๐.๒ ความแตกต่างในเรื่องระดับการศึกษาของสตรีในเขตเมืองและชนบทเป็นความ
เลื่อมล้ำค่าสูงกันอย่างยิ่งเห็นได้ชัด ระบบการศึกษาของไทยเรายังไม่เปิดโอกาสและไม่ให้ความ
เป็นธรรมต่อสตรีในเขตชนบท สตรีในชนบทมีโอกาสเรียนจบระดับมหาวิทยาลัยในอัตราค่าเกิน
ไป เขตเมืองเป็นที่ตั้งของสถานบันการศึกษาในระดับสูงยิ่งทำให้สตรีในชนบทมีโอกาสเข้าศึกษา
ในระดับสูงน้อยเข้าไปอีก นอกจากนี้เขตเมืองยังเป็นเขตที่มีงานอาชีพให้เลือกมากกว่าชนบท
สตรีที่สำเร็จการศึกษาในระดับสูงจึงมักจะอยู่ในเขตเมืองต่อไปแทนที่จะออกไปอยู่ในชนบท
บ้านเกิดเมืองนอนของตนซึ่งมีอาชีพเกษตรกรรมให้ทำเพียงอย่างเดียว สตรีส่วนใหญ่เลือก
ศึกษาในสาขาสามัญศึกษาทั้งระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับมหาวิทยาลัย ไม่
นิยมศึกษาในสาขาวิชาชีพหรืออาชีวศึกษา แนวโน้มในการเลือกศึกษาด้านสามัญ ก็เพื่อออกมา
รับราชการเพียงอย่างเดียว ซึ่งเป็นค่านิยมของคนไทยอย่างหนึ่ง เขตเมืองเป็นศูนย์กลางที่
ตั้งของสำนักงานทั้งราชการและเอกชนที่ต้องการผู้มีความรู้ทางด้านวิชาการต่าง ๆ มาทำงาน
ในเขตชนบทงานอาชีพที่ต้องใช้วิชาการวิชาชีพในส่วนงานมีน้อย การศึกษาแบบเป็นทางการ
ในโรงเรียนจึงจำเป็นสำหรับเขตเมืองซึ่งเป็นศูนย์กลางของอาชีพที่ต้องใช้วิชาการมากกว่า
ในเขตชนบท^๓ ด้วยเหตุนี้สตรีไทยที่จบการศึกษาในระดับสูงจึงต้องอยู่ในเขตเมืองอันเนื่อง

^๓ Charles P. Loomis. Rural Sociology: The Stragery Of Change
(N.J. Englewood Cliffs Printice-Hall., 1963) p.p. 260-266.

มหาวิทยาลัย ๒๕๑๔ ตารางที่ ๑๐) ทั้งนี้เพราะนักเรียนหญิงนิยมศึกษาในแผนกศิลปและแผนกทั่วไป เมื่อเข้าศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยจึงนิยมเลือกเข้าศึกษาในคณะอักษรศาสตร์และคณะวิชาทางสังคมศาสตร์อื่น ๆ มากที่สุด แสดงให้เห็นว่าสังคมไทยมีค่านิยมยอมรับในเรื่องบทบาททางการศึกษาของสตรีในระดับสูง ถ้าผู้หญิงมีความสามารถในการศึกษา

ในปีการศึกษา ๒๕๑๖ สตรีเป็นผู้สำเร็จการศึกษาในระดับอนุปริญญาถึงร้อยละ ๔๑.๕ สำเร็จปริญญาตรีถึงร้อยละ ๔๗.๓ ระดับปริญญาโท ๔๘.๓ ประกาศนียบัตรชั้นสูง ๕๕.๒ ปริญญาเอก ๕๐.๐ ในตารางที่ ๑๑ โดยสตรีเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับอนุปริญญาในสาขาพยาบาลมากที่สุด ในระดับปริญญาตรีเป็นผู้สำเร็จการศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ คณะครุศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ คณะทันตแพทยศาสตร์ คณะสาธารณสุขศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคณะพยาบาลศาสตร์และคณะอักษรศาสตร์ สตรีเป็นผู้จบสาขานี้ในอัตราสูงสุด สตรีนิยมศึกษาและสำเร็จการศึกษาในระดับสูงสาขาสังคมศาสตร์มากกว่าสาขาวิศวกรรมศาสตร์หรือคณะวิชาที่มีลักษณะคล้ายกันนี้ ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องของผู้ชายเรียนไม่ใช่เรื่องของผู้หญิงจะต้องเรียน และเป็นงานหนักไม่เหมาะกับผู้หญิงเมื่อเรียนจบแล้วออกมาประกอบอาชีพนี้ ในมหาวิทยาลัยที่สอนทางด้านวิศวกรรมศาสตร์ การประมง การเกษตรและการช่างอื่น ๆ สตรีไม่นิยมเข้ารับการศึกษาและเป็นผู้จบในสาขาเหล่านี้้น้อยมากหรือแทบไม่มีเลย บางสาขาวิชาเช่น สาขาวิชาวนศาสตร์และวิศวกรรมศาสตร์ในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ห้ามไม่ให้ผู้หญิงเรียนสาขาวิชาเหล่านี้ ในสาขาการแพทย์สตรีก็เป็นผู้สำเร็จการศึกษาน้อย เหตุผลในการเข้ารับการศึกษาและการแบ่งแรงงานตามความแตกต่างทางเพศทำให้สตรีไม่นิยมเข้าศึกษาในคณะต่าง ๆ ดังกล่าว

สถานภาพและบทบาทของสตรีทางการอาชีพ

สตรีไทยก็เหมือนกับสตรีในสังคมอื่น ๆ เข้าไปมีบทบาทสำคัญในการประกอบอาชีพต่าง ๆ อย่างเคียงบ่าเคียงไหล่กับผู้ชายไม่ได้ทำงานเป็นแม่บ้านเพียงอย่างเดียว บทบาทสตรีทางเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไปในสังคมปัจจุบันทั้งเป็นผู้ช่วยเหลือครอบครัวประกอบอาชีพต่าง ๆ และบทบาททางเศรษฐกิจในสังคมไม่ยอหนามือชายด้วย

ในปี ๒๕๑๖ สตรีในเขตเมืองและในเขตชนบทเป็นผู้เข้ามาในกำลังแรงงานถึง

มาจากลักษณะงานอาชีพบังคับประการหนึ่งด้วย

ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในปี ๒๕๑๕ ในตารางที่ ๕ นักเรียนหญิงเข้าศึกษาในระดับมัธยมศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ สายศิลป์ปะมากที่สุดถึงร้อยละ ๕๕.๘ ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ นักเรียนหญิงเรียนสายศิลป์ปะถึงร้อยละ ๖๔.๕ นักเรียนหญิงเลือกเรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสายทั่วไปรองลงมา ส่วนในชั้นมัธยมศึกษาสายวิทยาศาสตร์มีน้อยที่สุด แสดงให้เห็นแนวโน้มในการเลือกศึกษาของนักเรียนหญิงไทยก่อนที่จะเข้าศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย นักเรียนหญิงไทยไม่นิยมเลือกเรียนในสายวิทยาศาสตร์ เท่ากับนักเรียนชายในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ในปีการศึกษา ๒๕๑๗ นิสิตนักศึกษาศรีไทยนิยมเข้าศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยหรือระดับอุดมศึกษาในระดับสูงดังที่ปรากฏในตารางที่ ๑๐ โดยเข้าศึกษาใหม่ในมหาวิทยาลัยต่างๆ ถึงร้อยละ ๔๐.๕ นิสิตนักศึกษาศรีในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในระดับปริญญาตรีมีถึงร้อยละ ๓๕.๖ ระดับประกาศนียบัตรชั้นสูงร้อยละ ๔๑.๖ ระดับปริญญาโทร้อยละ ๔๘.๘ ระดับปริญญาเอกร้อยละ ๔๐.๕ แสดงให้เห็นบทบาทของสตรีในการศึกษาระดับสูงที่มากขึ้นในปัจจุบันถึงในระดับสูง สตรีเข้าศึกษาในอัตราสูงขึ้นตามลำดับ ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา ๖ ปีที่แล้ว แม้ว่าอัตราส่วนเปรียบเทียบแต่ละปีทั้งหญิงและชายมีเพิ่มขึ้นบ้างและลดลงบ้างก็ตาม แต่ผลรวมก็ปรากฏว่าการศึกษาชั้นอุดมศึกษาหรือชั้นมหาวิทยาลัยของสตรีเพิ่มขึ้นมากกว่าผู้ชายคือ หญิงเพิ่มขึ้นร้อยละ ๓.๒๕ ในขณะที่ชายลดลงร้อยละ ๒.๘๘ หากถ่วงเฉลี่ยเป็นปีจะปรากฏว่าการศึกษาระดับอุดมศึกษาของสตรีเพิ่มขึ้นร้อยละ ๒.๘๘ ในขณะที่ผู้ชายลดลงร้อยละ ๐.๘๘ บทบาททางการศึกษาของสตรีในระดับสูงจึงมีเพิ่มขึ้นดังกล่าวข้างต้น ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นิสิตหญิงนิยมเข้าศึกษาในคณะอักษรศาสตร์ถึงร้อยละ ๕๕.๘ ศึกษาในคณะครุศาสตร์ร้อยละ ๓๔.๐ ในปีการศึกษา ๒๕๑๗. (จากสมุดสถิติ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา ๒๕๑๗ (เล่มที่ ๓) เอกสารหมายเลข ๑๐ หน่วยวิจัยสถาบัน ฝ่ายวางแผนและพัฒนา สำนักอธิการบดี จุฬาลงกรณ์

“รายงานการวิจัย โครงการวิจัย” เรื่อง สถานภาพสตรีไทย การวิเคราะห์สภาพบทบาทและทัศนคติของสตรีไทยที่ทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๑๘. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์และสมาคมสตรีนักธุรกิจและวิชาชีพแห่งประเทศไทย. หน้า ๑๔.

ตารางที่ ๕ อัตราส่วนร้อยละของนักเรียนสตรีในโรงเรียนสามัญ จำแนกตามประเภทโรงเรียน และระดับชั้นทั่วราชอาณาจักร ๒๕๑๕

ระดับชั้น	ประเภทโรงเรียน					
	รวมทั้งหมด		โรงเรียนมัธยมศึกษา		โรงเรียนราษฎร์	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
มัธยมศึกษาปีที่ ๔						
สายวิทยาศาสตร์	๘,๕๑๘	๓๔.๐	๕,๔๖๘	๓๕.๖	๓,๐๕๐	๓๑.๖
สายศิลป์	๘,๑๑๘	๕๕.๓	๕,๓๗๒	๖๒.๖	๒,๗๔๖	๕๓.๖
สายทั่วไป	๑,๔๓๓	๕๓.๔	๑,๓๕๐	๕๔.๒	๑๒๓	๖๖.๕
รวม	๑๘,๐๖๙	๔๓.๖	๑๒,๑๙๐	๖๖.๐	๕,๙๑๖	๓๘.๖
มัธยมศึกษาปีที่ ๕						
สายวิทยาศาสตร์	๖,๔๓๒	๓๓.๐	๓,๘๓๐	๓๕.๕	๒,๖๐๒	๓๕.๘
สายศิลป์	๖,๐๖๐	๑๔.๕	๓,๖๕๕	๓๑.๓	๒,๔๐๕	๕๓.๒
สายทั่วไป	๑,๐๓๐	๖๘.๕	๕๓๘	๖๓.๓	๕๐๓	๗๑.๕
รวม	๑๓,๕๒๒	๔๕.๕	๘,๐๒๓	๕๑.๕	๕,๔๙๐	๔๕.๑
มัธยมศึกษาปีที่ ๖						
	๓๖	๑๐๐.๐	๓๖	๑๐๐.๐	-	-

ที่มาของข้อมูล. รายงานการศึกษาและรายงานครุ ๒๕๑๕. สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี และสำนักงานวางแผนการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.

ตารางที่ ๑๐ อัตราส่วนร้อยละของนิสิต นักศึกษาศาสตรียุคในมหาวิทยาลัย ปีการศึกษา ๒๕๑๓.

สถาบัน	เข้าใหม่		ระดับปริญญาตรี		ระดับประกาศนียบัตรชั้นสูง		ปริญญาโท		ปริญญาเอก	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๑,๒๘๑	๔๒.๕	๔,๖๑๓	๓๓.๘	๑๘๓	๕๕.๖	๑,๖๖๘	๕๖.๑	๕	๓๑.๕
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	๕๕๖	๓๔.๕	๑,๓๒๕	๓๓.๕	-	-	๑๕๕	๕๕.๕	-	-
มหาวิทยาลัยขอนแก่น	๒๒๘	๓๕.๒	๕๒๕	๒๓.๕	-	-	-	-	-	-
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	๓๖๕	๕๖.๕	๒,๕๑๐	๖๖.๑	-	-	-	-	-	-
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	๖๓๕	๓๕.๕	๓,๑๒๕	๔๐.๕	๒๑	๕๑.๑	๘๐๘	๕๖.๒	-	-
มหาวิทยาลัยมหิดล	๓๓๕	๕๕.๒	๑,๕๒๕	๕๕.๓	๑๖	๓๕.๐	๑๕๘	๖๑.๕	๑๑	๖๘.๓
มหาวิทยาลัยศิลปากร	๒๓๖	๖๓.๓	๑,๒๑๕	๕๕.๒	๓	๒๕.๐	๑๕	๓๕.๘	-	-
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	๕๕๕	๕๕.๖	๕,๕๓๓	๕๕.๑	๓	๓๐.๐	๒๑๕	๓๕.๒	-	-
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	๑๕๕	๕๒.๒	๑๖๖	๒.๖	-	-	-	-	-	-
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์	-	-	-	-	-	-	๒๓๓	๓๖.๐	-	-
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า	๘๖๒	๑.๕	๘๐	๒.๕	-	-	-	-	-	-
รวม	๕,๖๕๐	๕๐.๘	๒๒,๕๑๖	๓๕.๖	๒๓๕	๕๑.๖	๓,๒๕๓	๕๕.๕	๑๐	๕๐.๕

ที่มาของข้อมูล. ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ. ๒๕๑๓.

สถาบัน คณะและสาขาวิชา	อนุปริญญา		ปริญญาตรี		ประกาศนียบัตรชั้นสูง		ปริญญาโท		ปริญญาเอก	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๔๒	๓๒.๑	๑,๓๗๘	๔๘.๒	๑๕๖	๕๖.๗	๒๐๐	๕๘.๘	-	-
มหาวิทยาลัยเกษตร	-	-	๕๓๒	๓๙.๓	-	-	๔๘	๔๘.๘	-	-
มหาวิทยาลัยขอนแก่น	-	-	๑๘	๑๓.๘	-	-	-	-	-	-
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	๖๕	๕๕.๖	๖๔๘	๔๘.๘	-	-	-	-	-	-
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	๑๗๗	๓๘.๘	๑,๐๔๔	๔๘.๘	๒๑	๕๑.๒	๒๕	๔๘.๖	-	-
มหาวิทยาลัยมหิดล	๓๖๔	๕๘.๘	๓๒๗	๔๘.๓	๕๑	๓๒.๑	๓๒	๕๗.๑	๕	๕๐.๐
มหาวิทยาลัยรามคำแหง	๑	๕.๓	-	-	-	-	-	-	-	-
มหาวิทยาลัยศิลปากร	-	-	๑๔๑	๖๓.๘	๑	๒๐.๐	-	-	-	-
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	๑๘	๓๘.๘	๒,๕๔๘	๔๘.๘	๑	๑๐๐.๐	๖๕	๔๓.๓	-	-
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	-	-	๕๘	๓๑.๘	-	-	-	-	-	-
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์	-	-	-	-	๑๒	๓๑.๕	๕๑	๓๓.๖	-	-
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า	๑๔	๒.๘	๘	๒.๕	-	-	-	-	-	-
รวม	๖๘๒	๔๑.๕	๖,๓๐๕	๔๗.๐	๒๔๒	๔๕.๒	๔๒๒	๔๘.๓	๕	๕๐.๐
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย										
คณะครุศาสตร์	๑	๕๐.๐	๓๕๘	๔๘.๘	-	-	-	-	-	-

ตารางที่ ๑๑ ต่อ (๓)

สถาบัน คณะและสาขาวิชา	อนุปริญญา		ปริญญาตรี		ประกาศนียบัตรชั้นสูง		ปริญญาโท		ปริญญาเอก	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์										
คณะเกษตร	-	-	๘๗	๒๔.๗	-	-	-	-	-	-
คณะประมง	-	-	๑๒	๒๖.๐	-	-	-	-	-	-
คณะวิทยาศาสตร์และอักษรศาสตร์	-	-	๑๗๖	๘๔.๒	-	-	-	-	-	-
คณะศึกษาศาสตร์	-	-	๑๐๗	๕๕.๔	-	-	-	-	-	-
คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ	-	-	๑๒๗	๔๓.๓	-	-	-	-	-	-
คณะสัตวแพทย์	-	-	๑๓	๓๕.๑	-	-	-	-	-	-
บัณฑิตวิทยาลัย	-	-	-	-	-	-	๕	๕.๔	-	-
มหาวิทยาลัยขอนแก่น										
คณะเกษตร	-	-	๑๗	๒๓.๘	-	-	-	-	-	-
คณะวิศวกรรมศาสตร์	-	-	๑	๑.๑๕	-	-	-	-	-	-
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่										
คณะเกษตรศาสตร์	-	-	๑๕	๒๖.๓	-	-	-	-	-	-
คณะทันตแพทย์	-	-	๖	๕๐.๐	-	-	-	-	-	-

สถาบัน คณะและสาขาวิชา	อนุปริญญา		ปริญญาตรี		ประกาศนียบัตรชั้นสูง		ปริญญาโท		ปริญญาเอก	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
คณะพยาบาลศาสตร์	๖๕	๘๕.๕	๓๒	๑๐๐.๐	-	-	-	-	-	-
คณะแพทยศาสตร์	-	-	๑๓	๑๘.๗	-	-	-	-	-	-
คณะเภสัชศาสตร์	-	-	๑๒	๓๐.๘	-	-	-	-	-	-
คณะมานุษยศาสตร์	-	-	๑๖๘	๗๙.๒	-	-	-	-	-	-
คณะวิทยาศาสตร์	-	-	๘๕	๕๐.๐	-	-	-	-	-	-
คณะวิศวกรรมศาสตร์	-	-	๑	๓.๘	-	-	-	-	-	-
คณะศึกษาศาสตร์	-	-	๑๕๐	๕๑.๒	-	-	-	-	-	-
คณะสังคมศาสตร์	-	-	๑๖๗	๔๒.๑	-	-	-	-	-	-
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์										
คณะนิติศาสตร์	๑๒๗	๓๔.๘	๒๓๒	๓๑.๘	-	-	-	-	-	-
คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี	-	-	๒๕๖	๕๘.๘	-	-	-	-	-	-
คณะรัฐศาสตร์	-	-	๑๒๓	๕๖.๘	-	-	-	-	-	-
คณะเศรษฐศาสตร์	๔๐	๓๓.๘	๑๓๘	๓๕.๘	๒๑	๕๑.๒	๑๑	๓๑.๒	-	-
คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์	-	-	๖๖	๗๓.๓	-	-	๑๔	๗๗.๗	-	-
คณะศิลปศาสตร์	-	-	๑๕๘	๘๘.๓	-	-	-	-	-	-

ตารางที่ ๑๑ ต่อ (๕)

สถาบัน คณะและสาขาวิชา	อนุปริญญา		ปริญญาตรี		ประกาศนียบัตรชั้นสูง		ปริญญาโท		ปริญญาเอก	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
แผนกอิสระวารสารศาสตร์และสื่อ										
สารมวลชน	๑๐	๕๐.๐	๙๔	๕๘.๕	-	-	-	-	-	-
มหาวิทยาลัยมหิดล										
คณะทันตแพทย์	-	-	๕	๘๐.๐	-	-	-	-	-	-
เทคนิคการแพทย์	-	-	๔๑	๖๓.๑	-	-	-	-	-	-
คณะพยาบาลศาสตร์	๒๐๙	๑๐๐.๐	๒๔	๑๐๐.๐	-	-	-	-	-	-
คณะแพทยศาสตร์	๒๔	๘๖.๖	๘๒	๓๑.๔	-	-	-	-	-	-
คณะเภสัชศาสตร์	-	-	๓๐	๘๕.๙	-	-	-	-	-	-
คณะวิทยาศาสตร์	-	-	๒๓	๒๔.๙	-	-	-	-	-	-
คณะวิศวกรรมศาสตร์ เขตวอน	-	-	-	-	๘	๒๒.๒	๒	๕๐.๐	-	-
คณะสาธารณสุขศาสตร์	๑๓๑	๑๐๐.๐	๑๒๓	๖๙.๒	-	-	๖	๔๐.๐	-	-
บัณฑิตวิทยาลัย	-	-	-	-	๔๓	๓๕.๒	๒๔	๖๑.๕	๔	๕๐.๐
มหาวิทยาลัยรามคำแหง										
คณะนิติศาสตร์	๑	๘.๓	-	-	-	-	-	-	-	-
มหาวิทยาลัยศิลปากร										
คณะโบราณคดี	-	-	๑๑	๓๘.๒	-	-	-	-	-	-

ตารางที่ ๑๑ ต่อ (๖)

สถาบัน คณะและสาขาวิชา	อนุปริญญา		ปริญญาตรี		ประกาศนียบัตรชั้นสูง		ปริญญาโท		ปริญญาเอก	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
คณะมัณฑนศิลป์	-	-	๔	๒๓.๐	-	-	-	-	-	-
คณะศึกษาศาสตร์	-	-	๑๔	๔๕.๐	-	-	-	-	-	-
สถาปัตยกรรมศาสตร์	-	-	๔	๑๒.๕	-	-	-	-	-	-
คณะอักษรศาสตร์	-	-	๔๘	๔๕.๑	-	-	-	-	-	-
บัณฑิตวิทยาลัย	-	-	-	-	๑	๒๐.๐	-	-	-	-
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์										
คณะวิทยาศาสตร์	-	-	๒๗	๕๐.๐	-	-	-	-	-	-
คณะศึกษาศาสตร์	-	-	๓๑	๕๔.๓	-	-	-	-	-	-
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์										
คณะบริหารธุรกิจ	-	-	-	-	๑	๕๐.๐	๑๔	๕๐.๐	-	-
คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ	-	-	-	-	๘	๔๗.๑	๑๕	๕๔.๔	-	-
คณะรัฐประศาสนศาสตร์	-	-	-	-	๓	๒๑.๑	๕	๘.๑	-	-
คณะสถิติประยุกต์	-	-	-	-	-	-	๑๗	๔๐.๔	-	-

ที่มาของข้อมูล: ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ สำนักนายกรัฐมนตรี.

ตารางที่ ๑๖ อัตราการเข้ามาในกำลังแรงงานของสตรีจำแนกตามหมวดอาชีพ ในและนอก
เขตเทศบาลและทั่วราชอาณาจักร

หมวดอายุ	ทั่วราชอาณาจักร	ในเขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล
รวม	๖๖.๕	๓๕.๐	๗๑.๑
๑๑-๑๔	๕๖.๗	๖.๕	๗๐.๑
๑๕-๑๙	๗๕.๓	๓๕.๖	๘๕.๐
๒๐-๒๔	๘๗.๕	๕๓.๕	๘๕.๕
๒๕-๒๙	๘๑.๕	๕๓.๕	๘๖.๕
๓๐-๓๔	๗๕.๘	๕๑.๕	๘๕.๕
๓๕-๓๙	๘๑.๗	๕๕.๐	๘๖.๕
๔๐-๔๔	๘๐.๘	๕๐.๕	๘๕.๕
๔๕-๔๙	๗๕.๑	๕๐.๓	๗๗.๑
๖๐ ปีขึ้นไป	๓๐.๗	๑๓.๖	๓๓.๕

ที่มาของข้อมูล รายงานภาคสมบูรณ การสำรวจแรงงานทั่วราชอาณาจักร (รอบที่ ๕) กรกฎาคม-กันยายน ๒๕๑๖ สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี.

การเข้ามาในกำลังแรงงาน หมายถึงจำนวนผู้อยู่ในกำลังแรงงานที่มีงานทำตั้งแต่อายุ ๑๑ ปีขึ้นไป

ถึงร้อยละ ๖๖.๖ สตรีในเขตชนบทหรือนอกเขตเทศบาลในตารางที่ ๑๒ เป็นผู้เข้ามาในกำลังแรงงานถึงร้อยละ ๓๑.๑ ในขณะที่สตรีในเขตเมืองหรือในเขตเทศบาลเข้ามาในกำลังแรงงานเพียงร้อยละ ๓๕.๐ สตรีไทยในชนบทมีบทบาททางเศรษฐกิจมากกว่าสตรีในเขตเมือง ได้มีการเปลี่ยนแปลงอัตราการเข้ามาในกำลังแรงงานของสตรีในช่วงระยะเวลา ๑๔ ปี ปรากฏว่ากำลังแรงงานของสตรีไทยเพิ่มมากตามลำดับ เริ่มตั้งแต่ในปี พ.ศ.๒๔๕๗ จากการสำรวจเศรษฐกิจและประชากรณากำลังแรงงานของสตรีมีประมาณ ๕ ล้านคน ในปี ๒๕๐๓ มีประมาณ ๖.๗ ล้านคน ในปี ๒๕๑๑ มีแรงงานสตรีเพิ่มขึ้นเป็น ๗ ล้านคนเป็นกำลังแรงงานของสตรีในเขตเมืองเสีย (๗ แสน) คน คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๘ กำลังแรงงานของสตรีชนบทมีถึง ๖.๕ ล้านคนหรือร้อยละ ๔๗.๘ ?

กำลังแรงงานสตรีเป็นจำนวนมากนี้จะเห็นว่าสตรีในชนบทเป็นกำลังแรงงานส่วนใหญ่ของประเทศ สตรีในชนบททำงานช่วยเหลือครอบครัว เป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากการศึกษาในระดับต่ำของสตรีชนบทและการฝึกอาชีพมีน้อยมาก สตรีชนบทจึงเป็นผู้ที่ทำงานให้ครัวเรือนคือทำงานในไร่นาโดยไม่คิดค่าจ้าง ในปี ๒๕๑๐ สตรีชนบทที่ทำงานทั้งหมดมีประมาณ ๖.๔ ล้านคน สตรีเหล่านี้เป็นผู้ทำงานให้ครอบครัวโดยไม่ได้รับค่าจ้างถึง ๔.๖ ล้านคนหรือร้อยละ ๔๖.๓

กำลังแรงงานของสตรีในเขตเมืองมีลักษณะแตกต่างกับสตรีในชนบท สตรีในเมืองมีระดับการศึกษาสูงมีการฝึกอาชีพที่ดี เป็นผู้มีโอกาสทำงานในเชิงเศรษฐกิจเป็นผู้ทำงานนอกบ้านเป็นจำนวนมาก ในปี ๒๕๑๑ สตรีในเมืองจำนวน ๗ แสนคน เป็นผู้ทำงานด้านอุตสาหกรรมที่ไม่ใช่เกษตรกรรมเกือบทั้งสิ้น จากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติในปี ๒๕๑๖ สตรีในเมืองเป็นผู้มีงานทำในอัตราส่วนสูงกว่าสตรีในชนบท

ในปี ๒๕๑๓ สตรีไทยที่อายุ ๑๔ ปีขึ้นไป ในสังคมไทยทั่วไปทำงานอาชีพเกษตรกรรมเลี้ยงสัตว์ ทำงานป่าไม้ ชาวประมง นักล่าและคักจับสัตว์ถึงร้อยละ ๔๓.๕ สตรีไทยเป็นผู้นิยมประกอบอาชีพค้าขายเป็นอันดับสองคิดเป็นร้อยละ ๕.๕ สตรีทำงานเป็นช่างผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการผลิตหรือกรรมกรร้อยละ ๔.๕ สตรีไทยเป็นจำนวนมากยังคงทำงานในไร่นาไม่เปลี่ยนแปลงไปมากนักเมื่อเทียบกับสตรีในปี พ.ศ.๒๔๕๐ ในตารางที่ ๑๔ ในนั้นสตรีไทยประกอบอาชีพการ เกษตรกรรมและการประมงถึงร้อยละ ๕๓.๓ ทำการค้าร้อยละ ๔.๒ แต่

หาคอาชีพ	ทั่วราชอาณาจักร	ในเขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล
รวม	๑๑๐.๐	๑๐๐,๐	๑๐๐.๐
ผู้ปฏิบัติงานที่ใช้วิชาชีพ และผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง	๑,๕	๕.๖	๐.๘
ผู้ปฏิบัติงานบริหารงานจัดการ และข้าราชการที่มีใ้กระบู่ไว้ที่อื่น	๐,๒	๒.๐	๐.๑
เสมียนพนักงาน และผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง	๐.๘	๓.๕	๐.๕
ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการค้า	๕.๕	๒๖.๔	๓.๓
ผู้ทำงานกลสิกรรม เลี้ยงสัตว์ ทำงานป่าไม้ ชาวประมง นักดาและคักจับสัตว์	๘๓.๕	๓.๘	๕๐.๓
ผู้ทำงานเหมืองแร่ คอยขอยหิน ผู้ซุกเจาะบ่อ และคนงาน ที่เกี่ยวข้อง	๐.๑	๐.๑	๐.๑
พนักงานขับยานพาหนะ และคนงานที่เกี่ยวข้อง	๐.๑	๐.๕	๐.๑
ช่างหรือผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการผลิต และกรรมกร ผู้ใหม่บริดาด	๔.๘	๕๑.๑	๓.๔
ผู้ปฏิบัติงานที่จักจำแนกเข้าอาชีพประเภทใดไม่ได้หรือ ไม่ทราบ	๐.๑	๐.๖	๐.๑

ที่มาของข้อมูล การสำรวจสามโนประชากรในปี ๒๕๑๓ สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัสมนตรี.

ตารางที่ ๑๔ จำนวนประชากรซึ่งมีอาชีพต่าง ๆ จำแนกตามหมวดอาชีพและเพศ ที่ราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐

หมวดอาชีพ	วิภาคตามส่วนย่อย			ส่วนย่อยของจำนวนรวม	
	รวม	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง
ทุกอาชีพ					
การเกษตรและประมง	๘๘.๕	๘๓.๕	๙๓.๓	๕๐.๑	๕๕.๕
การป่าไม้	๐.๓	๐.๕	๐.๕	๓๓.๖	๕๖.๕
การค้า	๕.๕	๖.๕	๕.๕	๖๕.๐	๓๘.๐
อุตสาหกรรม การประมง และการช่างกล	๑.๕	๕.๓	๑.๐	๓๕.๕	๕๕.๕
การโลหกิจ	๐.๕	๐.๕	-	๕๑.๖	๘.๕
การขนส่งและการคมนาคม	๐.๕	๑.๖	๐.๑	๕๑.๖	๓.๕
การสาธารณสุข	๐.๕	๑.๓	-	๕๘.๐	๑.๑
การวิชาชีพ	๐.๓	๑.๑	๐.๓	๘๓.๖	๑๖.๕
การบ้านและการส่วนบุคคล	๑.๕	๑.๕	๐.๕	๖๕.๕	๓๕.๑
การเสมียน	๐.๓	๐.๕	-	๕๓.๖	๕.๕

ที่มาของข้อมูล กองทะเบียน กรมมหาดไทย การสำรวจสำมะโนครัวที่ราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๐๘ หน้า ๑

ตารางที่ ๑๕ อัตราส่วนร้อยละของสตรีอายุ ๑๑ ปีขึ้นไป ที่ทำงานในเชิงเศรษฐกิจ จำแนกตามหมวดอาชีพ สถานภาพการทำงานในและนอกเขตเทศบาล ทิวราชอาณาจักร

หมวดอาชีพ	ทิวราชอาณาจักร				ในเขตเทศบาล				นอกเขตเทศบาล					
	นาย	ผู้ประกอบการ	ลูกจ้าง	ผู้ทำธุรกิจ	นายจ้าง	ผู้ประกอบการ	ลูกจ้าง	ผู้ทำธุรกิจ	นาย	ผู้ประกอบการ	ลูกจ้าง	ผู้ทำธุรกิจ		
	จ้าง	ธุรกิจส่วนตัว	รัฐ เอก	ของครัวเรือน	จ้าง	ธุรกิจส่วนตัว	รัฐ เอก	ของครัวเรือน	จ้าง	ธุรกิจส่วนตัว	รัฐ เอก	ของครัวเรือน		
			ตัว	บาล	ชน			โดยไม่รับค่า			ตัว	บาล	ชน	โดยไม่รับค่า
								จ้าง						จ้าง
ผู้ปฏิบัติงานที่ใช้เลี้ยงชีพและผู้ปฏิบัติ														
งานที่เกี่ยวข้อง	๒.๓	๓.๐	๖๓.๓	๒๑.๔	-	๐.๓	๓.๐	๖๐.๒	๓๔.๓	-	๐.๑	๓.๓	๓๕.๔	๑๙.๑
ผู้ปฏิบัติงานบริการ งานจัดการและ														
ข้าราชการที่มีครอบครัว	๔.๓	๔.๕	๓๔.๔	๑๒.๙	-	๕.๘	๔.๒	๓๓.๒	๑๔.๐	-	๐.๓	๓.๕	๓๓.๙	๙.๓
เสมือนพนักงาน และผู้ปฏิบัติงาน														
ที่เกี่ยวข้อง	-	-	๕๖.๒	๔๑.๖	-	-	-	๕๒.๒	๔๖.๔	-	-	-	๖๘.๓	๒๘.๓
ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการค้า	๐.๕	๔๓.๓	๑.๑	๓.๔	๔๓.๓	๑.๐	๔๓.๖	๐.๒	๑๐.๓	๓๙.๕	๐.๒	๔๓.๑	๐.๑	๕.๐
ผู้ทำงานศิลปะกรรม เลี้ยงสัตว์ ทำงาน														
ป่าไม้ การประมง นกปลาและคัก														
จับสัตว์	๐.๑	๙.๑	-	๓.๔	๘๓.๑	๐.๔	๒๒.๒	๐.๓	๖.๘	๖๓.๑	-	๘.๙	-	๓.๔
ผู้ทำงานเหมืองแร่ คอยขอยหิน														
ผู้ขุดเจาะบ่อและคนงานที่เกี่ยวข้อง	๐.๑	๑๕.๓	๐.๖	๕๐.๔	๓๑.๙	๐.๓	๓๘.๕	๖.๓	๔๕.๐	๑๙.๒	๐.๑	๑๔.๖	๐.๖	๕๐.๓

หมวดอาชีพ	ทั่วราชอาณาจักร				ในเขตเทศบาล				นอกเขตเทศบาล						
	นาย จ้าง	ผู้ประกอบการ ธุรกิจสวน ครัว	ลูกจ้าง รัฐ เอกชน	ผู้ทำธุรกิจ ของครัวเรือน โดยไม่รับค่า จ้าง	นาย จ้าง	ผู้ประกอบการ ธุรกิจสวน ครัว	ลูกจ้าง รัฐ เอกชน	ผู้ทำธุรกิจ ของครัวเรือน โดยไม่รับค่า จ้าง	นาย จ้าง	ผู้ประกอบการ ธุรกิจสวน ครัว	ลูกจ้าง รัฐ เอกชน	ผู้ทำธุรกิจ ของครัวเรือน โดยไม่รับค่า จ้าง			
พนักงานขับยานพาหนะและคนงานที่ เกี่ยวข้อง ช่างหรือผู้ปฏิบัติงานในขบวนการ ผลิตและกรรมกร ผู้ให้บริการ รวม	๐.๘ ๐.๘ ๐.๘ ๐.๑	๓๑.๘ ๑๘.๖ ๑๘.๗ ๑๒.๐	๖.๕ ๔.๓ ๐.๔ ๒.๐	๓๘.๖ ๕๘.๕ ๕๒.๐ ๘.๕	๑๖.๑ ๑๔.๗ ๒๑.๗ ๗๖.๗	๐.๖ ๐.๘ ๑.๒ ๐.๘	๓๘.๓ ๒๘.๔ ๑๗.๕ ๒๘.๔	๖.๘ ๔.๓ ๓.๔ ๑๒.๘	๔๐.๑ ๖๓.๑ ๕๘.๖ ๓๗.๐	๘.๑ ๑๐.๔ ๑๗.๖ ๒๒.๘	๐.๘ ๐.๒ ๐.๔ ๐.๑	๒๖.๓ ๑๘.๒ ๒๓.๑ ๑๐.๘	๔.๖ ๔.๒ ๔.๑ ๑.๐	๓๗.๒ ๕๗.๔ ๔๑.๘ ๕.๘	๒๒.๔ ๑๗.๒ ๒๘.๑ ๘๑.๕

ตารางที่ ๑๖ อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่มีงานทำ จำแนกตามระดับการศึกษา อาชีพ ในและนอกเขตเทศบาล
ทั่วราชอาณาจักร ๒๕๑๔

หมวดอาชีพ	ทั่วราชอาณาจักร									
	รวม	ไม่มี การศึกษา	ประถม ศึกษา และ อนุบาล	มัธยมศึกษาและเตรียม			ฝึกหัด ครู	อาชีวศึกษา ระยะ สั้น		
				อุดมศึกษา วิชา การ	อาชีวศึกษา อาชีวศึกษา ตอนต้น	มหาวิทยาลัย อาชีวศึกษา ตอน ปลาย				
รวม	๑๐๐	๑๘.๕	๘๑.๑	๑.๘	—	๐.๓	๐.๓	๐.๑	๐.๕	๐.๐๑
ผู้ปฏิบัติงานที่ใช้วิชาชีพ และผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง	๑.๖	๕.๒	๑๐.๖	๗๒.๖	—	๕.๒	๑๑.๑	๓.๓	๓๑.๑	๐.๐
ผู้ปฏิบัติงานบริการ ชุกรการ และจัด ดำเนินการ	๐.๒	๒.๖	๓๘.๕	๑๓.๘	—	๓.๘	๒๓.๕	๑.๓	๑.๕	๐.๓
ผู้ปฏิบัติงานอาชีพเสมียน	๐.๘	๐.๕	๖.๑	๖๒.๓	—	๒๐.๘	๖.๓	๓.๐	๐.๑	๐.๐
ผู้ปฏิบัติงานอาชีพเกี่ยวกับการค้า เกษตรกร ชาวประมง ผู้ล่าสัตว์ ผู้ทำงานเหมืองแร่	๘.๕	๒๒.๐	๓๒.๑	๕.๓	—	๓.๘	๐.๒	๐.๕	—	—
ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการขนส่งและ คมนาคม	๐.๓	๕.๘	๖๓.๐	๒๕.๘	—	๑.๒	—	—	๑.๒	—
ช่าง ผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการ ผลิตกรรมกร	๕.๑	๑๓.๒	๘๐.๒	๕.๕	—	๐.๑	—	๐.๐๒	๐.๐๒	๐.๐๑
ผู้ปฏิบัติงานการบริการ คนงานอื่น ๆ	๑.๑	๘.๓	๘๓.๕	๐.๓	—	๐.๒	๐.๒	—	—	๐.๑
	๐.๕	๒.๕	๕๒.๕	๒.๓	—	—	๐.๑	—	—	—
<u>ในเขตเทศบาล</u>										
รวม	๑๐๐	๑๕.๕	๖๒.๒	๑.๓	—	๒.๖	๒.๕	๐.๑	๓.๑	๐.๓
ผู้ปฏิบัติงานที่ใช้วิชาชีพ และผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง	๕.๕	๑.๒	๖.๘	๓๐.๕	—	๕.๒	๑๕.๕	๓.๒	๓๑.๖	๐.๕
ผู้ปฏิบัติงานบริการ ชุกรการ และจัด ดำเนินการ	๑.๖	๕.๕	๑๕.๕	๕๒.๓	—	๖.๓	๕.๓	๒.๓	๒.๓	๐.๖
ผู้ปฏิบัติงานอาชีพเสมียน	๓.๘	๐.๖	๖.๕	๕.๑	—	๒๒.๕	๓.๒	๓.๕	๐.๑	๐.๐
ผู้ปฏิบัติงานอาชีพเกี่ยวกับการค้า เกษตรกร ชาวประมง ผู้ล่าสัตว์ ผู้ทำงานเหมืองแร่	๕.๕	๒๓.๘	๖๘.๖	๕.๕	—	๐.๕	๐.๑	๐.๕	—	—
	๖.๘	๒๑.๕	๓๓.๒	๐.๑	—	—	—	—	—	—

ข้าราชการ

หมวดอาชีพ	รวม	ไม่มี การศึกษา และ อนุบาล	มัธยมศึกษาและเตรียม				ฝึกหัด ครู	อาชีวศึกษา ระยะสั้น
			ประถม ศึกษา	อุดมศึกษา		มหาวิทยาลัย		
				วิชา การ สอน	อาชีว ศึกษา ตอน ปลาย			
ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการขนส่งและคมนาคม								
คน	๐.๕	๓.๒	๔๕.๕	๔๓.๘	—	๐.๒	—	—
ช่าง ผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการผลิต								
กรรมกร	๑๘.๕	๑๕.๕	๓๘.๖	๖.๕	—	๐.๖	—	๐.๐๕
ผู้ปฏิบัติงานการบริการ	๑.๕	๓.๕	๘๓.๕	๓.๕	—	๐.๒	—	—
คนงานอื่น ๆ	๕๐.๘	๓๕.๓	๑๓.๑	๓๑.๓	—	—	—	—
			นอกเขตเทศบาล					
รวม	๑๐๐	๑๘.๘	๘๐.๑	๐.๓	—	๐.๑	—	๐.๒
ผู้ปฏิบัติงานที่วิชาชีพ และผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง	๐.๕	๓.๕	๑๕.๘	๓๕.๘	—	๓.๑	—	๐.๑
ผู้ปฏิบัติงานบริการ ชุกรการ และจัดค่า								
เนินการ	๐.๑	—	๑๐๐.๐	—	—	—	—	—
ผู้ปฏิบัติงานอาชีพเสมียน	๐.๑	—	—	๑๐๐.๐	—	—	—	—
ผู้ปฏิบัติงานอาชีพเกี่ยวกับการค้า	๕.๒	๒๐.๖	๓๕.๕	๕.๑	—	๐.๕	—	—
เกษตรกร ชาวประมง ผู้ล่าสัตว์								
ผู้ทำงานเหมืองแร่	๘๕.๕	๑๑.๕	๘๑.๐	๐.๕	—	—	—	—
ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการขนส่ง และ								
คมนาคม	๐.๐๒	—	๑๐๐.๐	—	—	—	—	—
ช่าง ผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการผลิตกรรมกร	๓.๕	๒๒.๓	๘๐.๕	๐.๖	—	—	—	—
ผู้ปฏิบัติงานการบริการ	๐.๒	๑๒.๑	๘๓.๑	—	—	—	—	—
คนงานอื่น ๆ	๐.๑	—	๑๐๐.๐	—	—	—	—	—

อย่างไร ก็คือสตรีไทยเราก็ก็นับเป็นผู้ที่มีการเปลี่ยนแปลงการประกอบอาชีพอยู่บ้าง โดยเป็นผู้ทำงานเกษตรกรรมมีอัตราคนน้อยลง โดยเฉพาะสตรีในเขตเมืองจะเป็นผู้เปลี่ยนแปลงในเรื่องการประกอบอาชีพมากกว่าสตรีในเขตชนบท

สตรีในเมืองเป็นผู้ทำงานเกี่ยวกับการค้ามากที่สุดในการางที่ ๑๓ มีถึงร้อยละ ๒๘.๘ จะเห็นว่าสตรีไทยยังนิยมทำการค้าเป็นจำนวนมาก อันเป็นอาชีพที่สตรีไทยประกอบอาชีพนี้กันมานานตั้งแต่สมัยอยุธยา ในปัจจุบันนี้ก็ยังมีนิยมทำการค้ากันอยู่เป็นจำนวนมาก นอกจากนี้สตรีในเมืองยังมีอาชีพให้การบริการมีอัตราสูงถึงร้อยละ ๕๑.๖ เป็นผู้ทำงานช่างหรือปฏิบัติงานในกระบวนการผลิตหรือกรรมกรร้อยละ ๒๑.๖ เนื่องจากสตรีที่ทำงานส่วนนี้ใหญ่ยังมีระดับการศึกษาต่ำดังที่ปรากฏในการางที่ ๑๖ สตรีจึงเป็นผู้มีอาชีพที่ให้บริการเป็นกรรมกรเป็นกรรมกร ประกอบอาชีพที่ต้องทำงานหนัก สตรีไทยทั่วไปแม้จะไม่มีตัวเลขยืนยันในเรื่องการประกอบอาชีพโสเภณี แต่ก็เห็นได้ว่าเนื่องจากสตรีไทยเป็นผู้มีระดับการศึกษาต่ำและมีจำนวนผู้ทำอาชีพบริการสูง ก็เป็นที่น่าเชื่อได้ว่าผู้หญิงไทยประกอบอาชีพโสเภณีในอัตราสูง และประกอบอาชีพบริการที่มีลักษณะคล้ายกันนี้เป็นจำนวนมาก สตรีไทยจึงเป็นผู้ถูกกีดกันในเรื่องการทำงานและการประกอบอาชีพ ทำให้เกิดปัญหาสังคมอีกมากมาย กล่าวคือผู้หญิงเหล่านี้ถูกล่อลวงให้มาประกอบอาชีพเหล่านี้ และถูกบังคับให้ประกอบอาชีพที่ต้องใช้แรงงานมากเกินไป และทำงานอาชีพที่ไม่เพียงปราดหน้าในสังคม เพราะเป็นอาชีพที่ก่อให้เกิดปัญหาสังคมอีกหลายประการในการศึกษาเรื่องสถานภาพและบทบาทของสตรีไทยในครั้งนี้จึงใคร่เสนอปัญหาในด้านการประกอบอาชีพของสตรีไทยในเรื่องนี้ไว้ดังกล่าวข้างต้น

ยังมีสตรีไทยอีกเป็นจำนวนไม่น้อยที่เข้าไปมีบทบาทในการประกอบอาชีพชั้นสูงในวงธุรกิจจนสามารถรวมกลุ่มกันตั้งสมาคมสตรีนักธุรกิจและวิชาชีพแห่งประเทศไทยขึ้น สตรีเข้าไปมีบทบาทในการประกอบธุรกิจโรงแรม และเป็นผู้จัดการในบริษัทห้างร้านใหญ่ ๆ เป็นจำนวนมากมาย รวมทั้งงานประชาสัมพันธ์ซึ่งนิยมให้ผู้หญิงทำหน้าที่นี้ งานประชาสัมพันธ์ตามโรงแรมใหญ่ชั้นหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร ปัจจุบันนี้สตรีเข้าทำงานตำแหน่งดังกล่าวเกือบหมดทุกโรงแรมชั้นหนึ่ง มีผู้ขายงานประชาสัมพันธ์ในโรงแรมชั้นหนึ่งของกรุงเทพมหานคร เพียงสอง

แห่งเท่านั้น การที่สตรีเข้าไปมีบทบาทในวงการธุรกิจชั้นสูงหลายแห่ง เป็นการเปรียบเทียบให้เห็นว่าสังคมไทยยังยอมรับสถานภาพในด้าน การประกอบอาชีพของสตรีไทยอยู่บ้าง ไม่กดให้สตรีไทยประกอบอาชีพที่ต้องใจแรงงานหนักและอาชีพที่สังคมรังเกียจเพียงอย่างเดียว ในปัจจุบันสตรีไทยได้เข้าประกอบอาชีพต่าง ๆ ที่ไม่เคยมีสตรีไทยทำงานด้านนี้มาก่อน เพราะถือว่าผู้ชายเท่านั้นที่จะทำงานอาชีพนี้ เช่น อาชีพทนายความ สมาคมทนายความแห่งประเทศไทย ในปี ๒๕๑๔ รายงานว่ามีสตรีเป็นทนายความในกรุงเทพมหานครถึง ๕๐ คน เป็นทนายหญิงต่างจังหวัด ๓ คน สมาคมแพทย์สตรีแห่งประเทศไทยในปี ๒๕๑๖ มีแพทย์สตรีสมัคร เป็นสมาชิกสมาคมมากกว่า ๒๐๐ คน นอกจากนี้สตรีไทยได้เริ่มมีบทบาทในการประกอบอาชีพวิศวกร และอาชีพต่าง ๆ ที่ผู้หญิงไม่เคยทำงานอาชีพนี้มาก่อนอีกด้วย เพราะสตรีจำนวนไม่น้อยที่เรียนจบปริญญาตรีสาขาวิศวกรรมศาสตร์ ในปี ๒๕๑๖ ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ รายงานว่าสตรีจบเป็นวิศวกรรมบัณฑิตจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยถึง ๘ คน สตรีเหล่านี้จะเป็นผู้ออกไปทำงานในค่านนี้เมื่อจบการศึกษาออกไป

สตรีในเขตเมืองทำงานนอกบ้านเป็นลูกจ้างเอกชนมากที่สุด ในตารางที่ ๑๕ สตรีที่เป็นลูกจ้างเอกชนเหล่านี้มักจะเป็นช่าง ผู้ผลิตหรือกรรมกร เป็นคนงานไร้ฝีมือหรือคนงานกึ่งมีฝีมือ นอกจากนี้สตรีที่เป็นลูกจ้างเอกชนยังเป็นผู้ที่ทำอาชีพให้บริการ ซึ่งเป็นอาชีพที่ไม่ต้องใช้แรงงานหนัก ไม่ต้องใช้วิชาความรู้ สตรีที่มีความรู้สูงจะทำงานรับราชการ ทำงานวิชาชีพ และงานจัดการเป็นส่วนใหญ่ แต่เมื่อเปรียบเทียบกับสตรีที่ทำงานในเขตเมืองส่วนใหญ่แล้ว ยังมีสตรีเพียงจำนวนน้อยที่ทำงานอาชีพโดยใช้วิชาความรู้ที่เรียนมา

สตรีที่มีงานทำในเขตเมืองและชนบทของสังคมไทย ในตารางที่ ๑๖ จำแนกตามระดับการศึกษา โดยทั่วไปสตรีไทยเรายังมีระดับการศึกษาต่ำ สตรีไทยที่ทำงานอาชีพต่าง ๆ จึงมีระดับการศึกษาต่ำกว่าด้วย ส่วนใหญ่แล้วสตรีไทยที่ทำงานในอาชีพต่าง ๆ มีระดับการศึกษา ระดับประถมศึกษาถึงร้อยละ ๘๑.๑ แม้แต่สตรีที่ทำงานอาชีพต่าง ๆ ในเขตเมืองก็เป็นผู้สำเร็จการศึกษา ระดับประถมศึกษาถึงร้อยละ ๖๒.๒ สตรีที่มีการศึกษาระดับสูงที่ทำงานราชการ งานที่ใช้วิชาชีพ งานธุรกิจ และงานเสมียนพนักงานเป็นเพียงส่วนน้อยในเขตเมืองมีเพียง

^๕ บางกอกเดลิโม่. ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๒๖๗ ประจำวันเสาร์ที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๑๗.

ร้อยละ ๑๐.๘ นับว่ายังเป็นอัตราค่ามาก

สตรีไทยโดยทั่วไปเนื่องมาจากเป็นผู้มีการศึกษาน้อย จึงต้องทำงานหนักทำงานอา
ศัยที่ต้องใช้แรงงานเป็นคนงานกึ่งมีฝีมือเป็นส่วนใหญ่ แม้ความแตกต่างระหว่างเขตชนบทและ
เมืองจะทำให้สตรีไทยประกอบอาชีพต่าง ๆ กันไปบ้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตเมือง สตรี
ไทยโดยทั่วไปในปัจจุบันยังคงต้องใช้แรงงานทำงานหนักประกอบงานอาชีพที่ไม่ต้องใช้วิชาความ
รู้มากนัก เพราะสตรีไทยยังเป็นผู้มีระดับการศึกษาต่ำนั่นเอง ปัญหาที่สำคัญที่สุดในขณะนี้คือปัญ
หาการศึกษาของสตรีไทยที่ยังอยู่ในระดับต่ำ ทำให้สตรีไม่มีโอกาสทำงานอาชีพที่ปลอดภัยและ
มั่นคงพอ สตรีในฐานะที่เป็นแรงงานส่วนใหญ่ของประเทศ จำเป็นต้องรีบแก้ไขปัญหานี้อย่าง
เร่งด่วน โดยให้การสนใจในเรื่องปัญหา ระดับการศึกษาต่ำของสตรีไทยและการให้ความคุ้มครอง
การทำงานอาชีพของสตรีไทยให้มากกว่าในปัจจุบันที่เป็นอยู่

สถานภาพและบทบาทสตรีทางการเมือง

เมื่อประเทศไทยเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็น
ระบอบประชาธิปไตยโดยรัฐสภา เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕ ได้ทำให้สถานภาพของ
สตรีไทยเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก รัฐธรรมนูญซึ่งพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาล
ที่ ๗ แห่งราชวงศ์จักรีได้ทรงพระราชทานให้เมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๗๕ ได้ประกาศ
สิทธิเสมอภาคกับผู้ชายเป็นครั้งแรก สตรีไทยมีสิทธิออกเสียงและมีสิทธิสมัครเข้ารับการเลือก
ตั้งได้ตั้งแต่รัฐธรรมนูญฉบับแรก-แสดงให้เห็นว่าสังคมยอมรับสิทธิทางการเมืองของสตรีเท่า
เทียมกับผู้ชาย โดยค่านึงว่าสตรีเป็นพลเมืองคนหนึ่งของประเทศ สตรีผู้ปุ่นแก้วจะได้รับสิทธิ
กับเพศชายก็ได้รับสิทธิเลือกตั้งและมีสิทธิสมัครเข้ารับการเลือกตั้งหลังสตรีไทยถึง ๑๗ ปี
รัฐธรรมนูญในปัจจุบันก็บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๘ ให้ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกันด้วย

การที่สตรีไทยเราได้รับสิทธิทางการเมืองเท่าเทียมกับผู้ชายตั้งแต่เปลี่ยนแปลง
การปกครองเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงสิทธิสตรีให้สูงขึ้น บทบาทสตรีทางการเมืองก็มีขึ้นดังต่อไปนี้
ข้อความต่อไปนี้เป็นการเปรียบเทียบความก้าวหน้าทางการเมืองของสตรี โดยเฉพาะ
อย่างยิ่งการเข้ารับการเลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสภาชุดต่าง ๆ

๑. สภาชุดที่ ๑ พ.ศ. ๒๔๗๕ วันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕ คณะผู้รักษาพระนครฝ่ายทหารหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองสำเร็จ ได้ประกาศตั้งผู้แทนราษฎรชั่วคราวขึ้นเป็นชายทั้งสิ้นจำนวน ๗๐ คน ไม่มีสตรีคนใดได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้แทนราษฎรชั่วคราวในครั้งแรกเลย

๒. สภาชุดที่ ๒ สภาชุดนี้ได้แก่สภาที่ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าแต่งตั้งในชุดแรก แต่ผลจากการปฏิบัติเมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๔๗๕ ของนายพันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนาพร้อมกับพวกโดยอ้างว่าคณะรัฐบาลโดยพระยามโนปกรณนิติธาดาบริหารงานไม่ครบถ้วนตามรัฐธรรมนูญโดยเริ่มคนปิดสภาแล้วคดีรัฐธรรมนูญ จึงได้ดำเนินการรัฐสภาเพื่อเปิดสภานี้ต่อไป สภาชุดที่สองได้เปิดสมัยประชุมวิสามัญครั้งแรกเมื่อวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๔๗๖ ได้มีมติของสภาแต่งตั้งสมาชิกซ่อมเพิ่มขึ้นอีก ๑๖ นาย เป็นชายทั้งสิ้นเช่นกัน

๓. สภาชุดที่ ๓ พ.ศ. ๒๔๗๖ มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้กรมการอำเภอดำเนินการเลือกตั้งผู้แทนตำบล ระหว่างวันที่ ๑ ตุลาคม ถึงวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๔๗๖ เพื่อให้ได้ผู้แทนตำบลมาทำการเลือกตั้งผู้แทนราษฎร ทางกรมได้จัดให้ผู้แทนตำบลซึ่งเลือกขึ้นคืนนี้ทำการเลือกตั้งผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ได้ผู้แทนราษฎร ๗๔ คน ทำหน้าที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประเภทที่ ๑ และนับเป็น "ผู้แทนราษฎร" ชุดแรกที่ทำหน้าที่ในสภา นับเป็นครั้งแรกที่ประชาชนได้รับโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมเป็นทางการ เมืองในรูปส่งผู้แทนของตนเข้าไปปกป้องผลประโยชน์ในรัฐสภา การเลือกตั้งครั้งนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากรัฐธรรมนูญฉบับถาวร พ.ศ. ๒๔๗๕ ระบุให้ใช้ระบบสภาเดียว แต่ประกอบด้วยสมาชิกสองประเภท คือ สมาชิกประเภทหนึ่งได้แก่ผู้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกจากประชาชน มีจำนวน ๗๔ คน เป็นชายทั้งสิ้น สตรียังไม่มียกเว้นบทบาททางการเมืองในการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนในครั้งนั้น ซึ่งมีวาระดำรงตำแหน่ง ๔ ปี และสมาชิกประเภทที่สองซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งมีจำนวนเท่ากับประเภทที่ ๑ ตลอดจนอายุในตำแหน่งก็เท่ากันคือ ๔ ปี สตรีก็ยังไม่มียกเว้นบทบาททางการเมืองเช่นเดียวกัน

๔. สภาชุดที่ ๔ ใน พ.ศ. ๒๔๘๐ ใน พ.ศ. ๒๔๘๑ สภาชุดที่ ๖ ใน พ.ศ. ๒๔๘๗ สภาชุดที่ ๗ พ.ศ. ๒๔๘๘ สภาชุดที่ ๘ พ.ศ. ๒๔๘๙ สตรียังไม่มียกเว้นบทบาทในฐานะเป็นผู้ได้รับการเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎรเลยจนกระทั่งใน

๕. สภาชุดที่ ๘ พ.ศ. ๒๔๘๒ มีประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. ๒๔๘๒ ซึ่งร่างเสร็จหลังจากการรัฐประหาร เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๐ ตามบทเฉพาะกาลได้ริการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชอม เมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๘๒ อีกจำนวน ๒๐ คน สตรีที่ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนแรก คือ นางอรพิน ไชยกาล สมาชิกสภาผู้แทนจังหวัดอุบลราชธานี สภาชุดที่ ๘ และ ๙ นี้ आयู่อยู่ได้แต่วันที่ ๒๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๘๕ หลังจากคณะที่หารียคอำนาจและมีสตรีเพียงคนเดียวในจำนวนผู้แทนราษฎร ทั้งสิ้นที่เลือกชอม ๒๐ คน ซึ่งเป็นผู้ได้รับการเลือกตั้งจากราษฎรในครั้งนั้น ตั้งแต่นั้นมาสตรีก็ได้เข้าไปมีบทบาททางการเมือง โดยได้รับการเลือกเป็นผู้แทนราษฎร เข้าไปทำหน้าที่ตรากฎหมายในรัฐสภากับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชาย นับว่าสตรีได้เปลี่ยนแปลงบทบาทของตนเองทางการเมืองแทนที่จะเป็นแม่บ้านอยู่กับเหย้าเฝ้ากับเรือนเท่านั้น

๖. สภาชุดที่ ๑๐ พ.ศ. ๒๔๘๔ รัฐธรรมนูญแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๔๘๕ ถูกนำมาแก้ไขเพิ่มเติมและออกประกาศใช้แทนรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. ๒๔๘๒ ในปีนี้กำหนดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปอีกครั้งหนึ่งในวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๔๘๔ การเลือกตั้งครั้งนี้เป็นการเลือกตั้งโดยตรงได้ผู้แทนราษฎรมาทั้งสิ้น ๑๒๓ คน เป็นชาย ๑๒๐ คน เป็นผู้แทนสตรีเสีย ๓ คน คือ นางสุนิรัตน์ เกลาน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครสวรรค์ นางแรม พรหมโอบล บุญประสพ สมาชิกสภาผู้แทนจังหวัดภูเก็ต นางอรพิน ไชยกาล สมาชิกสภาผู้แทนจังหวัดอุบลราชธานี สตรีเข้าไปมีบทบาทในทางการเมืองมากกว่าสภาชุดก่อน

๗. สภาชุดที่ ๑๑ พ.ศ. ๒๕๐๐ มีการเลือกตั้งทั่วไปจัดให้มีขึ้นในวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ เพื่อให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสภาชุดใหม่สืบแทนชุดเดิมซึ่งครบอายุตามวาระ เป็นการเลือกตั้งโดยตรงแบบรวมเขต ถือเกณฑ์ราษฎรหนึ่งแสนห้าหมื่นคน ต่อผู้แทนหนึ่งคน มีผู้แทนทั้งสิ้น ๑๒๐ คน การเลือกตั้งครั้งนี้มีการสมัครกันในนามพรรคเป็นครั้งแรก ปรากฏว่าสตรีที่ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๑ คน คือ พันโทชวนหญิงละเอียด พิบูลสงคราม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครนายก สังกัดพรรคเสรีมนนังศิลา

๘. สภาชุดที่ ๑๒ พ.ศ. ๒๕๐๐ มีการปฏิวัติโดยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เปลี่ยนแปลงรัฐบาลชุดจอมพล ป. พิบูลสงคราม คณะปฏิวัติชุดนี้ได้กำหนดเงื่อนไขให้มีการยุบสภาเดิมและเลือก

ตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่จึงได้มีการเลือกตั้งกันใน พ.ศ. ๒๕๐๐ นี้อีกครั้งหนึ่งเมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๐๐ เป็นการเลือกตั้งโดยตรงโดยวิธีรวมเขต ถือเกณฑ์ราษฎรหนึ่งแสนห้าหมื่นคนต่อผู้แทนหนึ่งคน ได้ผู้แทนทั้งสิ้น ๑๒๐ คน มีสตรีที่ได้รับการเลือกตั้งเข้าเป็นสมาชิกสภาผู้แทนทั้งสิ้น ๔ คนในสภาชุดนี้ คือ นางแรม พรหมโอบอด บุญประสงฆ์ สมาชิกสภาผู้แทนจังหวัดภูเก็ตไม่สังกัดพรรคใด นางเอื้ออารี อุดมสิทธิสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเลย ไม่สังกัดพรรคใด นางสาวอรพินทร ภูริพัฒน์ สมาชิกสภาผู้แทนจังหวัดอุบลราชธานี สังกัดพรรคสหภูมิ ต่อมาได้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาประเภท ๒ เมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๐๐ ในจังหวัดพระนคร ชนบุรี กทม. สิบ รอยเอ็ด และอุบลราชธานี โดยใช้วิธีให้ราษฎรเลือกโดยตรงแบบรวมเขตจังหวัด ถือเกณฑ์ราษฎรหนึ่งแสนห้าหมื่นคนต่อผู้แทนหนึ่งคน ได้ผู้แทนมา ๒๖ คน สตรีได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนอีกหนึ่งคน คือ นางอรพิน ไชยกาล สมาชิกสภาผู้แทนจังหวัดอุบลราชธานี ไม่สังกัดพรรคใด

๘. สภาชุดที่ ๑๓ พ.ศ. ๒๕๑๒ รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ซึ่งสภาร่างรัฐธรรมนูญที่คณะปฏิวัติแต่งตั้งได้รับการประกาศใช้เมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๑๑ ภายหลังจากการร่างที่ใช้เวลายาวนานถึงเกือบ ๑๐ ปีเต็ม เป็นผลให้เกิดมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอีกครั้งหนึ่งในวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๒ เป็นการเลือกตั้งแบบรวมเขต เกณฑ์ราษฎรหนึ่งแสนห้าหมื่นคนต่อผู้แทน ๑ คน ปรากฏผลว่า ได้ผู้แทนทั้งสิ้น ๒๑๖ คน มีสตรีที่ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๖ คน คือ นางกมลสุนทรী สุกบันทัด สมาชิกสภาผู้แทนจังหวัดสระบุรี ไม่สังกัดพรรคใด นางสมพงษ์ อยู่หุ่น สมาชิกจังหวัดกาฬสินธุ์ไม่สังกัดพรรคใด นางสงวน สัมพันธ์ สมาชิกจังหวัดปราจีนบุรี ไม่สังกัดพรรคใด นางสุนณา นิตยสุทธิ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดศรีสะเกษไม่สังกัดพรรคใด นางจินดา อังศุโชติ สมาชิกสภาผู้แทนจังหวัดกาญจนบุรี ไม่สังกัดพรรคใด และนางศิริระ ปัทมาคม สมาชิกจังหวัดพระนครสังกัดพรรคประชาธิปไตย ในสภาผู้แทนชุดนี้มีสตรีเป็นผู้แทนจำนวนมากขึ้นเท่าที่เคยมีมา

๑๐. รัฐสภาชุดที่ ๑๔ ซึ่งมีการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๔ ตามรัฐธรรมนูญซึ่งประกาศใช้เมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๔ กำหนดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปแบบแบ่งเขต สตรีสมัครเข้ารับการเลือกตั้ง ๓๓ จังหวัด อีก ๔๐ จังหวัด ยังไม่มีสตรีสมัครเข้ารับกา

การเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนในครั้งนี้มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (ที่มาของข้อมูล: การเลือกตั้งประชากรชาติ ๑๘)

ชื่อจังหวัด	ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง	ผู้สมัครทั้งสิ้น	สตรีที่สมัครทั้งสิ้น	จำนวนผู้แทน	สตรีที่ได้รับเลือกตั้งทั้งสิ้น
กรุงเทพมหานคร	๑,๗๐๐,๓๗๖	๒๘๐	๑๗	๒๖	๑
ปัตตานี	๒๒๐,๗๘๑	๑๕	๑	๓	-
หนองคาย	๓๖๕,๕๗๘	๒๖	๑	๕	-
เพชรบูรณ์	๓๑๕,๕๕๖	๒๗	๑	๕	-
ศรีสะเกษ	๕๗๑,๕๑๒	๓๑	๑	๖	-
บุรีรัมย์	๕๗๗,๕๕๖	๕๓	๒	๖	-
สุโขทัย	๒๒๕,๕๕๐	๑๓	๑	๓	-
สุพรรณบุรี	๓๒๐,๑๕๖	๕๒	๒	๕	-
ลำปาง	๓๓๗,๓๕๕	๒๓	๑	๕	-
สุรินทร์	๕๑๐,๕๖๘	๕๘	๓	๖	-
น่าน	๑๖๕,๓๖๘	๘	๑	๒	-
กำแพงเพชร	๑๕๗,๕๓๘	๒๕	๑	๓	-
มหาสารคาม	๓๕๓,๓๘๒	๕๐	๑	๕	-
เชียงใหม่	๕๗๖,๐๗๐	๕๖	๒	๗	-
ปราจีนบุรี	๒๕๑,๑๗๕	๒๖	๑	๓	-
กาฬสินธุ์	๓๐๑,๓๐๗	๖๐	๕	๕	-
กาญจนบุรี	๑๘๕,๓๕๕	๑๗	๑	๓	-
สระบุรี	๒๐๐,๖๕๕	๑๕	๑	๓	-
ระยอง	๑๕๗,๒๖๕	๑๓	๒	๒	-
สมุทรสาคร	๑๑๖,๕๒๕	๑๕	๑	๒	-
สมุทรปราการ	๑๕๓,๐๐๘	๒๖	๑	๒	-

ชื่อจังหวัด	ผู้มีสิทธิออกเสียง เลือกตั้ง	ผู้สมัครทั้ง สิ้น	สตรีที่สมัคร ทั้งสิ้น	จำนวนผู้แทน สตรีที่ได้รับเลือก	สตรีที่ได้รับเลือก
ภูเก็ต	๕๓, ๓๓๘	๔	๑	๑	—
แพร่	๒๐๖, ๔๐๘	๑๓	๑	๓	๑
นครศรีธรรมราช	๔๓๓, ๓๘๖	๖๘	๓	๘	—
เชียงใหม่	๖๒๕, ๑๑๖	๓๘	๑	๘	—
ชัยภูมิ	๓๕๕, ๓๕๘	๕๒	๑	๘	—
ร้อยเอ็ด	๔๕๑, ๐๖๑	๔๓	๑	๖	๑
อุดรคิตต์	๑๘๑, ๓๓๔	๒๓	๑	๓	—
อุบลราชธานี	๖๐๘, ๘๘๕	๘๕	๓	๘	—
อุครธานี	๕๕๕, ๕๓๒	๖๕	๓	๘	—
นครราชสีมา	๓๘๖, ๕๒๘	๑๑๐	—	๖	—
ขอนแก่น	๕๒๐, ๒๔๘	๓๘	๑	๘	—
ชลบุรี	๓๐๐, ๐๐๐	๒๑	๒	๕	—

เขตกรุงเทพมหานคร เป็นเขตที่สตรีสนใจสมัคร เข้ารับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภา
ผู้แทนราษฎรชุกที่ ๑๔ มากที่สุดถึง ๑๓ คนและได้รับเลือกตั้ง ๑ คน คือ นางพรณีพา วัช-
โรบล สังกัดพรรคประชาธิปไตย สตรีในเขตกรุงเทพมหานครมีความสนใจเข้าไปมีบทบาททาง
การเมืองมากกว่าสตรีในจังหวัดอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะกรุงเทพมหานคร เป็นเมืองหลวง เป็นศูนย์
กลางทางการเมือง สตรีจึงมีความสนใจทางการเมืองมากที่สุด ในจังหวัดอื่น ๆ อีก ๓๒ จัง-
หัดสตรีสมัครเข้ารับการเลือกตั้ง เป็นผู้แทนมากบ้างน้อยบ้าง ส่วนอีก ๔๐ จังหวัดสตรียังไม่มี
ความสนใจสมัครเข้ารับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาผู้แทนอีก ๒ คน
คือ นางสุนิรัตน์ เตลานสมาชิกสภาผู้แทนจังหวัดร้อยเอ็ด สังกัดพรรคแผ่นดินไทย และคุณหญิง
บัวเขียว รังคศิริ สมาชิกสภาผู้แทนจังหวัดแพร่ สังกัดพรรคสังคมนิยม ในสภาชุดนี้มีสตรีได้
รับการเลือกตั้งเข้าไปน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับสตรีที่ได้รับการเลือกตั้งในสภาชุดที่แล้ว

๑๑. ในสภาชุดที่ ๑๕ ซึ่งมีการเลือกตั้งในวันที่ ๔ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๘ มีสตรีสมัครเข้ารับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทน ๒๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓ ของผู้สมัครทั้งสิ้นทั่วประเทศ จำนวน ๒,๓๒๘ คน สมัครในเขตกรุงเทพมหานคร ๒๑ คน สมัครที่ต่างจังหวัดรวม ๔๒ คน สตรีสมัครในนามพรรคการเมืองทั้งสิ้น ๑๘ พรรค ในเขตจังหวัดต่าง ๒๔ จังหวัด (จาก ประชาธิปไตย ฉบับวันที่ ๒๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๘.) เมื่อมีการเลือกตั้งเสร็จสิ้นลงไป มีสตรีได้รับการเลือกตั้งให้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งสิ้น ๗ คน ในจำนวนผู้แทนทั้งสิ้น ๒๓๘ คน คิดเป็นประมาณร้อยละ ๓ (ประชาธิปไตย ฉบับวันที่ ๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๘)

บทบาทสตรีทางการเมืองในการจัดตั้งคณะรัฐบาลปรากฏว่า ไม่เคยมีสตรีคนใดเลยที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นรัฐมนตรีในคณะรัฐบาลชุดใดเลยในจำนวนรัฐบาล ๓๖ ชุด สตรีไม่เคยเข้าไปมีบทบาทในคณะรัฐมนตรีชุดใดทั้งสิ้น สตรีไทยเรายังไม่เคยมีบทบาทเป็นที่ยอมรับในวงการบริหารสูงสุดเลย

บทบาทสตรีทางการเมืองในค่านอนนบคังแต่มีการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นในประเทศไทยเมื่อเรามีกรรมเปลี่ยนแปลงระบอบการเมืองการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตย ในปี พ.ศ. ๒๔๗๕ สตรีคนแรกที่มีตำแหน่งเลขาธิการพรรค คือ พรรคกรรมกรอันเป็นพรรคการเมืองที่นโยบายส่วนใหญ่จะส่งเสริมฐานะกรรมกร ได้แก่ นางโคล ชุนหัจันท์ พรรคสยามประเทศมีสตรีดำรงตำแหน่งเป็นเลขาธิการพรรค คือ นางสุรีย์พร อัมพันพงศ์ ถื่อเอาการปราบปรามคอรัปชัน เป็นนโยบายสำคัญที่สุดของพรรค ต่อมาเมื่อมีการจัดตั้งพรรคอิสระเกิดจากการรวมตัวของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่สังกัดพรรคใด เพื่อหาพลังทางการเมือง นางสมพงษ์ อยู่หนู ได้รับเลือกเป็นรองหัวหน้าพรรค พรรคประชาธิปไตยซึ่งเป็นพรรคการเมืองที่ชกาแกลงของไทยก็เคยมีสตรีดำรงตำแหน่งรองหัวหน้าพรรค คือ คุณหญิงเลขา อภัยวงศ์ ในการเลือกตั้งในปี ๒๕๑๘ มีสตรีที่เป็นหัวหน้าพรรคการเมืองอีกคือ พรรคกรรมกร นางอภิรัตน์ บริบูรณ์ และนางสุณีรัตน์ เตลาน หัวหน้าพรรคแผ่นดินไทย

นอกจากนี้สตรียังเข้าไปมีบทบาทในการเมืองค่านอื่น คือ ในการแต่งตั้งสมาชิกสภาแห่งชาติเมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๑๖ โดยการคัดเลือกจากผู้ที่มิชื่อเสียงและความสามารถในสาขาวิชาการต่าง ๆ นั้นปรากฏว่ามีสตรีอยู่ถึง ๑๒๒ คนหรือประมาณร้อยละ ๑๑.๘ และเมื่อ

ให้สมาชิกสมัครฯ ด้วยกันซึ่งมีทั้งหญิงและชายนี้เลือกตั้งกันเองเพื่อไปดำรงตำแหน่งสมาชิกสภา
นิติบัญญัติแห่งชาติ ก็ปรากฏว่าสตรีได้รับการคัดเลือกถึง ๑๖ คนหรือประมาณร้อยละ ๑.๑๘

สตรีที่ไปออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๐ เป็นต้นมา
แสดงให้เห็นว่าสตรีมีความสนใจทางการเมืองเพิ่มขึ้น แม้ว่าจะมีอัตราส่วนน้อยกว่าผู้ชายที่ไป
ออกเสียงเลือกตั้งก็ตาม ก็ยังแสดงให้เห็นว่าสตรีไทยยังมีความสนใจทางการเมืองอยู่เป็น
จำนวนมากดังจะเห็นได้ในตารางที่ ๑๗

ตารางที่ ๑๗ อัตรา ร้อยละ ของสตรีที่ไปออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เปรียบเทียบกับ
กับชาย ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๐

วัน เวลาการเลือกตั้งสมาชิก สภาผู้แทนราษฎร	ผู้ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง	
	ชาย %	หญิง %
๑๕ ธันวาคม ๒๕๐๐ ^๖	๖๐.๗๐	๓๙.๓๐
๓๐ มีนาคม ๒๕๑๐ ^๗	๕๘.๘๒	๔๑.๑๘
๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๒	๕๖.๐๐	๔๓.๐๐

(การเลือกตั้งในวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๑๘ ไม่มีการจำแนกเป็นเพศชายและหญิงไว้)

จากตารางข้างต้น เป็นการเปรียบเทียบแสดงให้เห็นว่าสตรีไทยมีความสนใจใ
สิทธิทางการเมือง เป็นจำนวนมากเพิ่มขึ้นทุกครั้งที่มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ในการแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาแห่งชาติครั้งที่แล้วเมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๑๘ สตรีได้

^๖กระทรวงมหาดไทย, กรมมหาดไทย, ส่วนการทะเบียนและเลือกตั้ง, กองการเลือก
ตั้ง. รายงานการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เล่ม ๒. หน้า ๑๐๗.

^๗เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๕๕.

^๘กระทรวงมหาดไทย, กรมการปกครอง. รายงานวิเคราะห์ผลการเลือกตั้งสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎร วันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๘. หน้า ๑๓๘-๑๔๕.

ร้กการแต่งตั้งให้เป็นสมาชิกวุฒิสภา ๔ คน สตรีไทยเราได้แสดงให้เห็นว่าได้รับการยกย่อง
และได้รับการยอมรับในเรื่องบทบาททางการเมือง สตรีมีความสนใจทางการเมืองและ กระ
คือหรือคนที่ จะเข้าร่วมมีบทบาททางการเมืองเพิ่มขึ้นตามลำดับในปัจจุบัน

สถานภาพและบทบาทของสตรีในวงราชการ

สตรีไทยได้เข้าไปมีบทบาทในวงการราชการชั้นสูง มีสตรีหลายคนที่ยังดำรงตำแหน่ง
สูงสุดใวงราชการดังที่ปรากฏในตารางที่ ๑๔ สตรีดำรงตำแหน่งข้าราชการชั้นพิเศษถึง
ร้อยละ ๔.๔ ในทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐมีข้าราชการหญิงชั้นพิเศษ ถึงร้อยละ ๓๒.๘ รอง
ลงมาคือกระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานกฤษฎีกา ข้าราชการชั้น
เอกมีถึงร้อยละ ๒๓.๗ และข้าราชการชั้นโทมีถึงร้อยละ ๓๒.๐ สตรียังคงดำรงตำแหน่ง
ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ คือ คุณหญิงอัมพร มีสุข ซึ่งปัจจุบันดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมวิชาการ
ซึ่งมีรองอธิบดีเป็นผู้หญิงเช่นกัน คือ คุณหญิง บุญเลื่อน เครือตราชู สตรีไทยได้รับการแต่งตั้ง
ให้ดำรงตำแหน่งคณบดีโบคณะต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ด้วย

ในทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐซึ่งสตรีดำรงตำแหน่งข้าราชการชั้นสูง เป็นจำนวนมาก
มาย ในตารางที่ ๑๕ สตรีที่เข้ารับราชการ เป็นอาจารย์ในทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐในปี ๒๕๑๓
จำแนกตามวุฒิระดับต่าง ๆ ปรากฏว่า อาจารย์สตรีที่สำเร็จปริญญาเอกถึงร้อยละ ๒๓.๔ ปริญญา
โทร้อยละ ๔๘.๘ ปริญญาตรีร้อยละ ๕๐.๑ นับว่าสตรีเข้าไปมีบทบาทในกาการศึกษา ระดับสูง
โดยรับราชการเป็นอาจารย์ผู้สอนในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เป็นจำนวนมากมาย โดยเฉพาะ
อย่างยิ่งเป็นอาจารย์ประจำร้อยละ ๔๙.๕ นับว่าเป็นอัตราส่วนที่สูงมาก หน่วยวิจัยสถาบัน
ฝ่ายการวางแผนและพัฒนา สำนักงานอธิการบดี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี ๒๕๑๓ รายงานว่า
ในคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีสตรีดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ถึง ๓
คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๐ สตรีดำรงตำแหน่งรองศาสตราจารย์ชั้นพิเศษในคณะเดียวกันนี้ ถึง ๕ คน
ในจำนวนทั้งหมด ๑๑ คน ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ ๒๔ คนในจำนวนทั้งสิ้น ๒๕ คน
นับว่าสตรีเป็นผู้มีบทบาทในการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยมากมาย นอกจากนี้สตรียังดำรงตำแหน่ง
ศาสตราจารย์ในคณะครุศาสตร์ถึง ๒ คนในจำนวนทั้งสิ้น ๓ คน ดำรงตำแหน่งรองศาสตราจารย์

ตารางที่ ๑๕ อัตราส่วนร้อยละของอาจารย์สตรี จำแนกตามวุฒิ ประเภท ปีการศึกษา ๒๕๑๓

วุฒิ	ประเภทอาจารย์							
	อาจารย์ประจำ		อาจารย์พิเศษ		ครูผู้มีตำแหน่งใน การสอนอื่น ๆ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ปริญญาเอกกิตติมศักดิ์	-	-	-	-	-	-	-	-
ปริญญาเอก	๕๕๐	๒๐.๘	๕๕	๑๘.๘	-	-	๓๑๕	๒๓.๘
ปริญญาโท	๑,๘๘๓	๕๒.๘	๒๖๐	๓๑.๘	-	-	๒,๑๔๓	๘๘.๘
ประกาศนียบัตรชั้นสูง	๑๘๖	๘.๑	๑๓	๒๑.๘	๑๑	๒๘.๒	๑๓๐	๓๓.๖
ปริญญาตรี	๑,๖๕๘	๕๙.๘	๑๖๘	๓๘.๘	๘	๘๐.๐	๑,๘๓๖	๕๐.๑
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๓๐	๓๓.๘	๒๕	๓๐.๘	๑๒๐	๕๕.๘	๒๑๕	๘๘.๘
รวม	๔,๐๑๒	๘๘.๕	๕๒๖	๒๘.๐	๑๓๘	๘๓.๒	๔,๖๓๓	๕๕.๐

ที่มาของข้อมูล . ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ .

ตารางที่ ๒๐ อัตราส่วนรอยของครูสตรีในโรงเรียนสามัญ จำแนกตามวุฒิ ประเภทโรงเรียนทั่วราชอาณาจักร ๒๕๑๕

วุฒิ	รวม		มัธยมศึกษา		ประถมศึกษา		เทศบาล		มัธยมศึกษา		ราษฎร์	
	จำนวน	รอยละ	จำนวน	รอยละ	จำนวน	รอยละ	จำนวน	รอยละ	จำนวน	รอยละ	จำนวน	รอยละ
ปริญญาเอก	๑๗	๔๔.๗	๑	๑๐๐.๐	๓	๖๐.๐	-	-	๘	๓๓.๓	๕	๔๕.๕
ปริญญาโทต่างประเทศ	๒๐๒	๖๕.๑	๓๐	๗๖.๘	๖	๕๔.๕	๖	๖๐.๐	๑๐๖	๖๖.๖	๕๐	๕๗.๘
ปริญญาตรีต่างประเทศ	๑๑๗	๕๕.๑	๑	๕.๐	๓	๖๐.๐	๔	๘๐.๐	๒๑๑	๓๓.๘	๘๖	๖๔.๖
ปริญญาโทในประเทศ	๑๐๔	๕๗.๑	๒๖	๘๖.๖	๘	๔๒.๓	๑	๒๕.๐	๕๖	๕๒.๓	๑๒	๖๐.๐
ปริญญา อ.บ.	๓๔๒	๘๐.๗	๑๐	๘๘.๘	๒	๑๐๐.๐	-	-	๒๕๘	๘๓.๔	๗๑	๘๐.๗
ปริญญา ว.ทบ.	๒๐๔	๕๓.๗	๑๔	๘๐.๖	๓๗	๖๐.๖	๒	๔๐.๐	๑๐๕	๕๑.๒	๔๔	๔๗.๘
ปริญญา ก.ศบ.	๔,๒๔๐	๕๒.๘	๔๒๖	๖๓.๕	๕๑๒	๔๓.๓	๑๕๒	๕๘.๗	๒,๒๕๒	๕๒.๗	๕๕๗	๕๓.๘
ปริญญา ก.บ.	๔๘๒	๗๘.๑	๖๑	๗๔.๓	๒๒	๖๘.๗	๖	๘๕.๖	๒๘๕	๗๖.๖	๑๐๔	๒๘.๗
ปริญญาตรีอื่น ๆ	๔๘๖	๖๒.๘	๒๔	๗๒.๗	๓๔	๔๐.๘	๓	๔๒.๘	๒๖๐	๖๗.๑	๑๖๒	๖๖.๑
ป. ก. ศ. สูงหรืออนุปริญญา	๒๘,๒๘๔	๔๕.๖	๒,๘๖๓	๖๑.๗	๑๓,๑๖๘	๓๖.๘	๒,๓๘๒	๖๗.๖	๓,๘๕๒	๘๘.๓	๕,๑๒๘	๕๖.๗
ป. ก. ศ.	๓๔,๕๓๓	๔๕.๑	๑,๒๔๒	๖๒.๑	๒๓,๒๑๑	๓๘.๘	๑,๘๐๐	๖๘.๗	๓๒๒๒	๖๓.๒	๗,๔๔๓	๖๑.๒
รวม	๑๐๕,๗๘๖	๔๖.๕	๕,๓๐๘	๕๘.๖	๕๒,๒๘๓	๓๖.๑	๖,๔๒๒	๖๘.๖	๘,๓๖๓	๕๒.๗	๓๑,๘๘๘	๖๔.๔

ที่มาของข้อมูล. สำนักงานสถิติแห่งชาติ. สำนักนายกรัฐมนตรื พ.ศ. ๒๕๑๕.

ตารางที่ ๒๑ อัตราส่วนร้อยละของครูสตรี จำแนกตามวุฒิ ประเภทโรงเรียน ๒๕๑๕.

วุฒิ	อาชีวศึกษาชั้นสูง		ฝึกหัดครู		ราษฎรหลักสูตรพิเศษ		การศึกษาผู้ใหญ่		อาชีวศึกษา	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ปริญญาเอก	๔	๓๓.๓	๑๔	๖๓.๖	-	-	-	-	-	-
ปริญญาโททางประเทศ	๕๕	๒๕.๑	๑๘๘	๕๔.๖	๖๘	๕๒.๖	๑๒	๓๕.๒	๒๐	๕๕.๕
ปริญญาตรีทางประเทศ	๓๓	๔๕.๒	๔๔	๕๘.๖	๑๐๔	๔๖.๐	๓	๓๓.๓	๘	๔๗.๓
ปริญญาโทในประเทศ	๔๒	๗๑.๘	๑๔๒	๕๗.๗	๔	๘๕.๐	๑๖	๕๐.๐	๘	๔๐.๐
ปริญญา อ.บ.	๘๐	๘๓.๐	๑๐๕	๘๒.๑	๔๖	๘๑.๐	-	-	๒๖	๘๘.๖
ปริญญา ว.ทบ.	๕๖	๓๗.๑	๑๒๓	๖๔.๗	๕	๑๕.๑	๑๒	๖๖.๖	๕๐	๓๗.๕
ปริญญา ก.ศบ.	๔๔๗	๕๐.๑	๑,๐๑๐	๔๕.๘	๕๘	๒๔.๓	๒๘๘	๔๐.๐	๑๘	๒๘.๒
ปริญญา ค.บ.	๑๒๖	๘๔.๖	๑๕๕	๗๘.๔	๒๘	๕๘.๘	๒๕	๕๖.๘	๓๘	๘๔.๗
ปริญญาตรีอื่น ๆ	๒๓๖	๔๕.๘	๘๘	๖๓.๗	๓๖	๓.๕	๑๘	๑๗.๗	๘๖	๒๒.๐
ป.ก.ศ. สูงหรืออนุปริญญา	๘๒๖	๓๓.๖	๑๘๓	๔๔.๑	๑๑๑	๓๘.๕	๘๐๘	๒๘.๘	๑๒๖	๕๗.๓
ป.ก.ศ.	๑๓๕	๔๑.๘	๒๕	๖๒.๕	๑๔๘	๖๕.๑	๒๘๘	๒๘.๕	๕	๒๖.๖
รวม	๒,๖๑๒	๓๘.๖	๒,๒๓๕	๕๒.๖	๑,๖๑๔	๓๖.๘	๑,๘๗๒	๓๑.๒	๔๘๘	๓.๘

ที่มาของข้อมูล. สำนักงานสถิติแห่งชาติ. สำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๑๕.

และอาจารย์พิเศษ ๑๐ คน ในจำนวนทั้งสิ้น ๑๑ คน สตรีผู้ดำรงตำแหน่งอาจารย์พิเศษในมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในคณะอักษรศาสตร์และครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยดังกล่าวข้างต้นเหล่านี้เป็นการแสดงให้เห็นบทบาทของสตรีในวงการศึกษาระดับสูงในปัจจุบัน

ตารางที่ ๒๐ แสดงให้เห็นบทบาทของสตรีในวงราชการครูในระดับต่าง ๆ ครูสตรีในโรงเรียนสามัญเป็นผู้จบระดับปริญญาเอกถึงร้อยละ ๔๔.๗ จบปริญญาโทต่างประเทศร้อยละ ๒๕.๑ ครูสตรีเป็นผู้จบปริญญาตรีอักษรศาสตร์ร้อยละ ๕๐.๗ จบปริญญาตรีทางครุศาสตร์ร้อยละ ๓๘.๑ ในตารางที่ ๒๐ ได้แสดงตัวเลขยืนยันว่าในปัจจุบันสตรีเข้ารับราชการในสถาบันการศึกษาทุกระดับของไทยเป็นจำนวนมาก

ในวงการทหารสตรีเข้าไปมีบทบาททางการทหารมากขึ้น ประกอบกับในปัจจุบันกระทรวงกลาโหมได้ให้สิทธิข้าราชการทหารสตรีเท่าเทียมกับข้าราชการทหารชายในหลายประการเพิ่มขึ้น ข้าราชการทหารสตรีได้รับพระราชทานยศ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่มที่ ๕๑ วันที่ ๒๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๓) ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีดังต่อไปนี้

สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม กองบัญชาการทหารสูงสุด กองทัพบก กองทัพอากาศ กองทัพเรือ ได้ประกาศเลื่อนยศให้ทหารหญิงเป็น พันเอกหญิง นาวาเอกหญิง นาวาอากาศเอกหญิง ๓๘ คน พันโทหญิง นาวาโทหญิง นาวาอากาศโทหญิง ๔๖ คน พันตรีหญิง นาวาตรีหญิงและนาวาอากาศตรีหญิง ๑๑๖ คน ร้อยเอกหญิง เรือเอกหญิงและเรืออากาศเอกหญิง ๑๐๘ คน เรือโท เรืออากาศโทและร้อยโทหญิง ๕๑ คน ร้อยตรี เรืออากาศตรีและเรือตรีหญิง ๕๔ คน

ในวงราชการสตรีเข้าไปมีบทบาทโดยรับราชการในตำแหน่งต่าง ๆ ที่สำคัญ แสดงให้เห็นความกระตือรือร้นของสตรีไทยที่มีบทบาทเปลี่ยนแปลงมากขึ้นทางอาชีพราชการปัจจุบัน

สถานภาพของสตรีในสังคมตามกฎหมาย

สังคมไทยเรายอมรับความสำคัญของสตรีเพศ ซึ่งถือว่าอ่อนแอจำต้องให้ความคุ้มครองตามกฎหมายในสังคม ในการประกอบอาชีพกฎหมายก็ได้ตราตัวบทบังคับไว้คุ้มครองแรงงานสตรีไม่ให้สตรีถูกนายจ้างใช้งานหนักเกินกำลังสตรี และงานที่ไม่เหมาะสมกับคนงานสตรี ตามกฎหมายฉบับนี้ได้ให้ความคุ้มครองแก่สตรีในเรื่องการทำงาน โดยคำนึงถึงสภาพของงาน วัฒนธรรมและ

ประเพณีอันดีงาม^๕ โดยห้ามมิให้นายจ้างใช้สตรีทำงานในหน้าที่ที่ไม่สมควรและไม่ปลอดภัยกับ

กฎหมายเกี่ยวกับอุตสาหกรรมและแรงงานตามประกาศของกระทรวงมหาดไทยได้ประกาศคุ้มครองแรงงานสตรีในปี ๒๕๑๘ ดังต่อไปนี้

"ขอ ๑๓ ห้ามมิให้นายจ้างให้ลูกจ้างซึ่งเป็นหญิงทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

๑. งานทำความสะอาดเครื่องจักรหรือเครื่องยนคชณะที่เครื่องจักรหรือเครื่องยนค

กำลังทำงาน

๒. งานที่ต้องทำบนนั่งร้านสูงกว่าพื้นดินตั้งแต่สิบ เมตรขึ้นไป

๓. งานใช้เลื่อยวงเคื่อน

๔. งานผลิตหรือขนส่งวัตถุระเบิดหรือวัตถุไวไฟ

๕. งานเหมืองแร่ที่ต้องทำใต้ดิน

๖. งานอื่นตามที่กระทรวงมหาดไทยจะได้อำหนด

ขอ ๑๔ ห้ามมิให้นายจ้างใช้ลูกจ้างที่เป็นหญิงทำงาน ยก แยก ห้าม ลากหรือ เข็น

ของหนัก เกินอัตราน้ำหนักที่กำหนดต่อไปนี้

๑. สามสิบกิโลกรัมสำหรับการทำงานในที่ราบ

๒. ยี่สิบกิโลกรัมสำหรับการทำงานที่ต้องชันบันไดหรือที่สูง

๓. หกร้อยกิโลกรัมสำหรับการลากหรือ เข็นของที่ต้องบรรทุกตลอด เลื่อนที่ไม่ใช่ราง

๔. สามร้อยกิโลกรัมสำหรับการลากหรือ เข็นของที่ต้องบรรทุกตลอด เลื่อนที่ไม่ใช่ราง

ขอ ๑๕ ห้ามมิให้นายจ้างรับหญิงซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดที่ยังไม่ได้ทำการสมรส เป็น

ลูกจ้างทำงานในสโมสรราตรี สถานเต้นรำ สถานเริงล่อนเต้นรำ สถานขายและเสพสุรา สถานอาบ อบ นวด โรงแรมหรือสถานพักผ่อนที่กระทรวงมหาดไทยจะได้อำหนด

ขอ ๑๖ ห้ามมิให้นายจ้างให้ลูกจ้างหญิงทำงานในระหว่างเวลา ๒๔๐๐ นาฬิกาและ

๒.๐๐ นาฬิกา เว้นแต่งานที่มีลักษณะต้องทำติดต่อกันไปหรืองานกะหรืองานที่มีลักษณะและสภาพที่ต้องทำในระหว่างเวลาดังกล่าว

ขอ ๑๗ ในกรณีที่พนักงานตรวจแรงงานเห็นว่าควรให้นายจ้างให้หญิงทำงานตามข้อ

๑๖ อาจเป็นอันตรายแก่สุขภาพความปลอดภัยของหญิงนั้น ให้พนักงานตรวจแรงงานรายงานต่ออธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย เพื่อพิจารณาสั่งให้นายจ้างเปลี่ยนแปลงเวลาทำงานหรือลดชั่วโมงทำงานนั้น ถ้าอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายเห็นควยก็ให้สั่งตามที่เห็นสมควรและให้นายจ้างปฏิบัติตามคำสั่ง

ขอ ๑๘ ถ้าลูกจ้างซึ่งเป็นหญิงมีครรภ์มีสิทธิลาเพื่อการคลอดเพิ่มขึ้นจากวันลาป่วยที่กำหนดไว้ในข้อ ๑๓ วรรคหนึ่ง โดยไม่ได้รับค่าจ้างอีกหกสิบวันรวมทั้งวันหยุดชดเชย แต่หาหญิง

สตรีในสถานที่เรียงมัยตอนกลางคืน ในเวลาต่าง ๆ โดยเฉพาะสตรีที่ยังไม่แต่งงานนอกจากนี้กฎหมายยังให้ความคุ้มครองแก่สตรีที่เป็นมารดาทั้งในเรื่องสุขภาพอนามัยและลักษณะการทำงานด้วย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยในปัจจุบันซึ่งมีผลใช้บังคับเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศในขณะนี้^{๑๐} ได้บัญญัติไว้เป็นพิเศษให้หญิงมีสิทธิเท่าเทียมกับชายในมาตรา ๒๔ และในมาตราที่ ๒๕ บัญญัติให้พระราชอำนาจมีสิทธิสืบราชสันตติวงศ์ได้ รัฐธรรมนูญฉบับนี้ทำให้มีการแก้กฎหมายอื่นที่จะจำกัดสิทธิสตรีทางสังคมอีกหลายฉบับตามไปด้วย

มีการแก้ไขพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ พ.ศ. ๒๔๘๘ ที่ว่าด้วยการสอบคัดเลือกข้าราชการฝ่ายตุลาการซึ่งเป็นบทบัญญัติห้ามไม่ให้หญิงเข้ารับราชการเป็นอัยการ ตามมติคณะรัฐมนตรีได้ลงมติให้แก้ไขกฎหมายอนุญาตให้หญิงเป็นอัยการได้และเป็นพนักงานที่คินรวมทั้งให้หญิงสมัครเข้ารับเลือกตั้งเป็นกำนันผู้ใหญ่บ้านได้ด้วย^{๑๑} คณะรัฐบาลโดยมติของ

นั้นได้ทำจากมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยแปดสิบวัน ให้มีสิทธิได้รับค่าจ้างเท่าเวลาที่ลาตามอัตราที่ได้รับอยู่แต่ไม่เกินสามสิบวัน

ถ้าหญิงนั้นยังไม่สามารถทำงานได้เนื่องมาจากการคลอดก็ให้มีสิทธิลาได้โดยไม่ได้รับค่าจ้างอีกสามสิบวัน

ขอ ๑๕ ถ้าลูกจ้างที่เป็นหญิงมีครรภ์ไปรับรองแพทย์แผนปัจจุบันชั้นหนึ่งแสดงว่าไม่อาจทำงานในหน้าที่เดิมได้ให้สิทธิขอลาหมายจ้างเปลี่ยนแปลงงานในหน้าที่เป็นการชั่วคราวก่อนหรือหลังคลอดก็ได้และให้หมายจ้างพิจารณาเปลี่ยนงานให้แก่ลูกจ้างนั้นตามที่เห็นสมควร

^{๑๐}ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๕๑ ตอนที่ ๑๒๕ วันที่ ๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๓. ในหมวด ๓ รัฐธรรมนูญได้กำหนดไว้ในบทว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของชาวไทยไว้ในมาตรา ๒๔

"มาตรา ๒๔ บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การจำกัดสิทธิและเสรีภาพอันเป็นการฝ่าฝืนเจตนารมย์ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญจะกระทำมิได้

มาตรา ๒๕ ๑. ถ้าหากไม่มีพระราชโอรส รัฐสภาอาจให้ความเห็นชอบในการให้พระราชธิดาสืบราชสันตติวงศ์ได้"

^{๑๑}ข่าวกรง ปีที่ ๒๔ ฉบับที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๑๔. หน้า ๗.

คณะรัฐมนตรีได้ส่งร่างพระราชบัญญัติให้สภาผู้แทนพิจารณา รวมทั้งพระราชบัญญัติให้หญิงมีสามี
 สามารถใช้นามสกุลของตนเองได้เมื่อแต่งงานแล้ว ทั้งนี้เพื่อให้สตรีมีสถานภาพเท่าเทียมกับ
 เพศชายในปัจจุบัน สตรีสามารถสมัคร เป็นกำนันผู้ใหญ่บ้าน เป็นสมาชิกสภาตำบลได้ตามพระราช
 บัญญัติที่จะประกาศใช้ในเร็ว ๆ นี้ กระทรวงมหาดไทยได้ประกาศยกเลิกระเบียบข้อบังคับต่างๆ
 เพิ่มอีกคือ ยินยอมให้สตรีเข้ารับราชการเป็นปลัดอำเภอตลอดไปจนถึงผู้ว่าราชการจังหวัดได้
 ค่าย^{๑๒} นอกจากนี้ยังมีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อบังคับให้สิทธิแก่สตรีในการเข้ารับราชการใน
 กระทรวงยุติธรรม โดยกระทรวงยุติธรรมได้เตรียมออกกฎกระทรวงฉบับใหม่ให้สตรีเป็นผู้พิ
 พากษาได้ทุกศาลตั้งแต่ศาลชั้นต้นจนถึงศาลฎีกา^{๑๓} ต่อมาในที่ประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๓
 มิถุนายน ๒๕๑๔ ได้มีมติยกเลิกกฎกระทรวงยุติธรรมฉบับที่ ๕ ซึ่งตัดสิทธิสตรีในการเป็นผู้พิพาก
 ษาอื่น ๆ ได้เว้นแต่ศาลคดีเด็กและเยาวชนเป็นอันว่าสตรีเป็นผู้พิพากษาได้ทุกศาล^{๑๔} กระทรวง
 ทรวงกลาโหมให้สิทธิแก่สตรีเข้ารับราชการ เป็นนายทหารได้ทุกตำแหน่งตามความสามารถที่
 สตรีสามารถเข้ารับราชการได้โดยไม่ว่ากัสิทธิข้าราชการทหารสตรีดังในสมัยก่อน^{๑๕} ปีสตรี
 สากลที่ทำให้สถานภาพสตรีในสังคมสูงขึ้นคือกระทรวงการต่างประเทศ ยกเลิกเรื่องหญิงมีสามี
 ต้องให้สามีเซ็นอนุญาตยินยอมให้ทำหนังสือเดินทางและให้สตรีเป็นเอกอัครราชทูตประจำกระ
 ทรวงได้^{๑๖}

การเปลี่ยนแปลงสิทธิสตรีทางสังคมในด้านต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็น
 วิวัฒนาการ การเปลี่ยนแปลงในสถานภาพของสตรีในสังคมไทยที่ก้าวหน้าไปมากและก้าวหน้า
 ไปไกลกว่าบางสังคมที่ว่ามีความจริงแล้วในโลกเสียอีก.

^{๑๒} บางกอกโพสต์-ฉบับวันศุกร์ที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๑๔. หน้า ๑.

^{๑๓} ไทยรัฐ ฉบับวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๑๔. หน้า ๓

^{๑๔} หญิง ฉบับที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๑๔ หน้า ๕๒-๕๓.

^{๑๕} บ้างก็อกิเวลด. ฉบับวันศุกร์ที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๑๔. หน้า ๕.

^{๑๖} อรุณี ศรีวิคตประยูร. ขบวนการเรียกร้องสิทธิสตรีไทย ในหนังสือ วารสารไทย-อเมริกัน ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๓/๒๕๑๔. หน้า ๑๑.